ԹԻ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 120 — ՅՈՒՆԻՍ 23/5 ՅՈՒԼԻՍ 1898 — 16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1316 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

در علیه ده غلطه (ماسیس) غزتهسی اداره خانهسنه

Նամակ կամ որ եւ իցէ զրութիւն պէտք է ուղղել
ՄԱՍԻՍ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Գալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "MASSIS,,
Galata, CONSTANTINOPLE.

20 ՓԱՐԱ

ՄԱՍԻՍ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Քաղաքական եւ Ազգային

ԳԻՆԸ

Պոլսոյ եւ գաւառների համար տարեկան. 140 Ղրշ
» » վեցամսեայ. 70 »
» » եռամսեայ. 40 »
Օտար երկիրների համար տարեկան. 40 Ֆրանք
» » վեցամսեայ. 20 »
Դրամի փոխարէն փոստի թուղթ կ'ընդունուի, 115 գրուշի փոխարէն 100 դրամ հաշուով:
Տեղական թղթակցութիւնները բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՆՈՐ ԴԱՀԼԻՃԸ

Պ.Պ. Ռիպպոլի, Սառիէնի, Բէյդալի անյաջողութիւններէն վերջ Պ. Հանրի Պոխոն նոր նախարարութիւնը կազմելու չափ բաղդաւոր գտնուեցաւ։ Ո՞չչափ պիտի ապրի այս դահլիճը։ ահա գործնական խնդիրը որ իր շահեկանութեամբը կը ներկայանայ հետաքրքիրներուն առջեւ։ Տէր-, Թոռ, Ֆէյրոյ+ Ֆոնտէր հանրապետական կարեւոր թերթերը շատ կարճ միջոց մը կը դուշակեն Պոխոնի նախարարութեան համար։ Նոր դահլիճին մէջ իբրեւ ամէնէն կարեւոր դէմքերը Պոխոնէն զատ, պատերազմական գործոց նախարարը Պ. Բովանեաք, հանրային կրթութեան նախարարը Պ. Պուռժուա և ծովային նախարարը Պ. Լոբռուա կը ներկայանան։ Պ. Բովանեաք բուն զինուորականներուն շատ սիրելի չէ, վասն զի քաղաքային պաշտօնեայ մըն է ինքը։ Պ. Լոբռուա Ֆրանսական ծովային զօրութիւնը միչա աճեցնելու Ջերմեռանդ կուսակից մըն է։ Պ. Լոբռուայի ծրագիրն է այնպիսի նաւային ուժեր ունենալ, որով եթէ կարելի չըլլայ Անգլիոյ հետ մրցիլ կատարելապէս, բայց գոնէ ՄԷաս հասցնել անգլիական վաճառականութեան, եթէ պատերազմ ծագի երկու աղգերուն մէջ։ Ֆէյրոյ շատ կը ցաւի Պ. Հանոթոյի գործէ քաշուելուն վրայ։ Պ. Տէլբասէի վրայ մեծ գաղափար մը չունի; կըսէ թէ վերջին ծայր յամառ մարդ է, բայց յամառութիւնը այնպիսի առաքինութիւն մըն է, որ ամէնէն քիչ կը յարմարի արտաքին գործոց նախարարի մը։

Բայց ասոնք երկրորդական նկատողութիւններ են, գլխաւոր գործը նոր դահլիճին համար ներքին բարեկարգութեանց խնդիրն է։ Եկամուտի պարբը, Սահմանադրութեան վերաքննութիւնը, Տրեյֆիւսի դատավարութեան վերակացուն։ ահա արմատականներուն ծրագիրը, և ներկայ դահլիճին անդամները ամէնէն ալ արմատական կուսակցութեան կը վերաբերին։ Սակայն Պոխոնի դահլիճը իր առաջին յայտարարութեամբ հեռացաւ այդ ծրագրէն, մանաւանդ հասկցուց թէ Վերաքննութիւնը ներկայ դիրքերուն մէջ մէկ կողմ թողուած է, և այս յայտարարութիւնը մեծ դժգոհութիւն պատճառեց իր կուսակցութեան մէջ, որ անհամբեր կը սպասէր արմատական դահլիճի մը գործունեութեան։ Սահմանադրութիւնը բարեկարգելու համար։ Պ. Բովանեաք ոչչափ յոգնեցուց Մելլինի դահլիճը որպէս զի վերաքննելի նաեւ Տրեյֆիւսի դատը։ Պ. Բովանեաք, հիմա նախարար, ինչ ընթացք պիտի բռնէ այդ մեծ և ահարկու խնդրին մէջ, պիտի մնայ իր առաջին դաղափարին վրայ, թէ Պ. Մելլինի պէս պիտի պնդէ [illegible] անբռնաբարելիութեան վրայ։ Վերջապէս նոր [illegible] իր ապագան վարդապետ [illegible] մեծ պատճառ մը չունի բաւ։ Պոխոնի նախարարութեան ամէնէն մեծ դժուարութիւն պիտի ըլլայ եկամուտի տուրքին խնդիրը։ Բանի մը տարիներէ ի վեր այնքան ծանրացած է այս ներքին բարենորոգման հարցը, որ կը յուսացուի թէ միջին ճամբայ մը գտնուի, միեւնոյն ատեն գոհացնելու հնարը թէ արմատականները և թէ յառաջդիմական հանրապետականները։ Վերջին ընտրութիւնները ցոյց տուին թէ ընտրողներուն մէջ ստուար մեծամասնութիւն մը կուսակից էր տուրքերու բաշխումի այս նոր ծրագրին։ Արմատականը պատրաստ են կարեւոր զիջումներ ընելու, և յառաջդիմականը համոզուած են թէ եկամուտը ուրիշ ապահովելու յամառութիւնը մինչեւ վերջը չեն կրնար ունենալ։

Կարեւոր փոփոխութիւն մը պիտի ըլլայ այս մասին, և ատոր ալ դատակարը պիտի օգտուի ասկէց։ Ներժուն հարստութեան վրայ նոր տուրքեր աւելցնելով, տուներուն և պատուհաններուն տուրքը պիտի նուազի, և այս կերպով հարստութիւնը քիչ մը աւելի պիտի վճարէ և նոյն համեմատութեամբ պիտի նուազին աղքատին բեռները։ Պ. Բէյդալ հիմա ծրագիրներ կը պատրաստէ իբրեւ ելմտական նախարար և եկամուտի տուրքի ջատագով, այդ բարենորոգումը ընելու համար Ֆրանսայի մէջ։ Բայց արտաքին քաղաքականութիւնը, Ֆրանքօռուսական դաշակցութեան բարեացակամ քաղաքականութիւնը, նոր դահլիճը որ ատիճան բարեմտութիւն ցոյց պիտի տայ այս փափուկ խնդրին մէջ։ ահա մտադրաղում մը նաեւ Ֆրանսական նոր դահլիճին կազմութեամբը տեղծուած։ Մելլին-Հանոթօ դահլիճին անկումը շատ տրտմեցուց ռուսական թերթերը; նորին վրայ տակաւին չենք գիտեր իրենց գնահատումը, միայն թէ նիզակցութեան սիրահար Ֆրանսական թերթերուն տհաճութիւնը դուշակել կուտայ մեղի թէ Պոխոն Ռուսիոյ վստահութիւնը չպիտի վայելէ Մելլինի չափ։ Արմատականը մէկ կողմէն կը պահանջէն որ նոր դահլիճը իրենց սկզբունքներուն հաւատարիմ ըլլայ, միւս կողմէն յառաջդիմականը և աջակողմը չզիջանցութիւն և չափաւորութիւն կը պահանջեն իրմէ։ Պոխոնի նախարարութիւնը ինչ պիտի ընէ։ կարելի չէ ամէն մարդ հաւասարապէս գոհացնել, մանաւանդ Ֆրանսայի պէս երկրի մը մէջ։ արդ, այս պարագային բաւական է որ յառաջդիմականը եւ աջակողմը խօսքը մէկ ընեն, դահլիճը տարարելու համար իր դժուարին երկունքէն քիչ ժամանակ վերջը։ Պէտք է դիտնալ թէ Մելլին ինկաւ այն ատեն երբ տակաւին 24 ձայնի մեծամասնութիւն մը ունէր։ արմատականը խորհրդարանին մէջ բացարձակ մեծամասնութիւն մը չպիտի ունենան, նոյն իսկ եթէ իրենց շուրջը հաւաքեն բոլոր ընդդիմադիր կուսակցութեանց պատառները, ըլլան ընկերվարական, հակակղերական, ազգային-պահպանողական և տակաւին ուրիշ ծայրաստիճան ծայրեր։

Սահմանադրութիւն վերաքննութեան, Տրեյֆիւսի խնդիր, եկամուտի տուրք, մէկ խօսքով արմատականներուն և հեռաւորապէս արմատական դահլիճին գործադրելու ծրագիրը։ ահա երկսայրանութիւն մը, եթէ այս սկզբունքները ուրանայ, դահլիճը կրնէ կ'օտարացնէ արմատականները։ եթէ պնդէ անոնց գործադրութեան վրայ իր հասկցած եղանակով, զբաւոր կուսակցութիւններ կ'ունենայ իրեն դէմ։ Երկու պարագային մէջ ալ անկում և մեծ անկում։ Ե.

ԿԵՆՑԱՂԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ԲԱՌԳԻՐՔ

ԺԱՄԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.— Ժամագրութեան մը նշդպան ըլլալ խաղաղարարութեան բացարձակ պայմաններուն մին է։ Ուրիշի մը սպասելի աւելի դառն եւ նեղացուցիչ բան չի կայ։ Երբ ժամագրավայրը հաստատուած տեղ մըն է, կին մը կենայ մինչեւ հինգ վայրկեան ուշանալ եւ սպասն զի չհարգադրուի փնտռտելու իրեն սպասողները, պէտք է որ այր մը իրեն ճամբան սպասի զինքը դիմաւորելու համար։

ԺԱՌԱՆԴՈՒԹԻՒՆ.— Յուզարկաւորութեան մը հանդիսին՝ ժառանգորդ մը, որեան ալ սրտանց չ'ըլլայ, պէտք է գոհ. երեւութապէս տխուր երեւանայ։ Անհիրաւորեն է որ սուգը պահեմ այն անձին որմէ. կը ժառանգեմ։ Ժառանգորդները պէտք է յարգեն մեռնողին վերջին կամքը յուզարկաւորութեան արարողութեանց մասին, նոյն իսկ երբ իրենց անհաճական զարմացարեներուն հակառակի։

ԿԻՍԱԴԷՄՔԵՐԸ

ԱՌԱՆՑ ՔՕՂԻ

ՏԻԿԻՆ ՆԵԿՏԱՐ ԹԱՆՃԱՆ
(ՎԱՅՐԿԵՆԱԿԱՆ)

Նաս հեռաւոր անցեալի մը խորը չի որ կ'ընդհմարեմ այն համեստ կիսադէմը, առանց սեթեւեթի, առանց պչրանքի, առանց բնաւ յատկութեան մը, որուն կը հանդիպեի ամեն անգամ Ազգանուէր-Հայրենեաց ընկերութեան ժողովներուն մէջ։

Միջոց զուարթ, սուր եւ աշխոյժ նայուածք մը, որ ամբողջ դիմքը կը փառէ, կը լուսաւորէ, եւ որ ամեն անկիւններու մէջ անցած դարձածը կը տեսնէ, աւելի եւ առողջ միտք մը, որ անմիջապէս կ'ըմբռնէ, կը դատէ եւ գաղափարը կը կազմէ տեսածին ու լսածին վրայ։ ասոնց հետ զգաս զգուշաւորութիւն մը եւ պահպանողական լուութիւն մը, որ կը սեղմէ խորաթափանց իմացականութեան մը անցիտակից եւ անմտակ յատկութիւններ։ ասոնք են այն յատկանիշները որոնք յանկարծ դուրս կը ցայտեն մէջտեղ եթէ բարեկամները կը ծանուցանեն թէ Տիկին Թանճանի գնած մեկ պատկերը պիտի օծուի Բանկալիրի եկեղեցիին մէջ։

Ու ահա առջեւս կու գան կը պատկերանան նեսեւ իրեն հետ սրահին մէջ ուրիշ դէմքեր, որոնք լոկ դիպակի շրջանով մը կը ծանուցանեն ներկայութիւնին, կամ ազմկալից յոյսորանքով սին բառերու հետեւ մը կը բռնին շարքերնին, եւ կը լիցնեն նոնին մեկ բանի լուրջ դիմքեր ալ, որոնք լուռ անձնուիրութեամբ մը մը այդ կրպակն ընկերութեան դեղը վարեցին տասնվեց տարի շարունակ, մըշտնջենաւոր համարակալ ունենալով իրենց այդ արուեստագէտ Հայուհին։

Որովհետեւ ճշմարիտ արուեստագէտ մըն է Տիկին Թանճան։ Որ տաղանդը՝ որ ծանօթ է մասնաւոր շրջանակներու մէջ միայն, փողի ու բմբուկի պէտք ունեցած չի բարգաւաճելու համար։ Իւրկիւտարի Ս. Խաչ վարժարանին սեմին դուրս, ուր ստացած է իր ուսումը, մինչեւ այսօր իր բազմաթիւ արտադրութիւններ անկեղծ նկրտում մը եղած են դէպ ի գեղագիտութեան եւ աշխատանքի ճաշակ մը, բան փառքի ու համբաւի ձգտումներ։ Անցադին սնուցուոյն տեղեկութիւն նեղիս իր պղտորութիւնը ծածկող նախանձոտ ծաղկին պէս, տանիկնութեան ու մայրութեան անհուն պարտականութեանց ներքեւ ծածկած է ան իր տաղանդը, որոնց մեկ տիպարը կրնայ նկատուիլ ինքը մեր աղգի ընկերութեան մէջ։

Բայց ասոնք չեն գիս հրապուրող բաները իր մէջ։ ոչ իր տաղանդը, ոչ պարտաճանաչ կնոջ յատկութիւնները, ոչ ալ տոմային կրթութեան նկատմամբ կատարած ծառայութիւններ։ Ես կը սիրեմ ասոնց միացումը տեսնել իր անձին վրայոր ոչ յատկութիւն ունի, ոչ ալ պարծանք, որ նայելս ըլլալը բնական կը գտնի իրեն, որ չի փնտռեր ու չի պահանջեր որ պատուեն ու ծափահարեն զինքը։ բայց այդ պատիւները, այդ ծափերը վիճոս պիտի փնտռեն զինքը, ու պիտի հետեւին իրեն, ցորչափ արժանիին անբաժան հաճեստութիւնը չնաշխարհիկ երեւոյթ մը մնայ մեր բարեբեռն համար։ ՍԼՊԻԼ.

ՎԱՐԴԱՊԵՏԸ

Տարիներու երկար ու հեռաւոր շրջայումով մը, մեզի, դարեր առաջ ալ ապահովաբար եթէ ոչ այնքան մատաղ՝ սակայն ուրիշ նոյնքանի առողջ կուրծքն էր որ տուն կու տար պերճախօս շրթունքի մը հեռաւոր չէնի կամ քաղքի մէկ եկեղեցիին արձագանգող զմրէմն ու սրբարան ազմկելու, զուցէ քիչ մը հնդիկ փառդիրի երեւոյթով, մաղերուն սեւ խոպոպիկները ծոծրակէն օձիքին վրայ, արեւելեան ներուն կապերը կը փակէր ու ոտքի երկու թափով փշրիները թոթուելէ ետք։ Մեր ուրոյն թատերականներուն վարդապետը՝ ու կը հաւաքուէր ամիսը՝ մեծ ու պզտիկ՝ նոր կրօնքին բնաջնջական անդրշիրարհային երանաւէտ խոստումները ու սարսռազդեցիկ պատժիները ունկնդրելու։

Մեր պարբերին ու գրոպատուներն էին անոնք, սա տարբերութեամբ որ երբ ուրիշներ օտարներու մէջ փրփրերուն նմոյշի մը ու ասպետ տիրոջը մատչը կը ներրոնչին, կամ պերճախօս տաղերու մէջ պատերազմիկ մը յայտնանալ, պարտեալին անբուծելի վերքերը կ'ելզէն դէպ ակի, տապարէզի, հասարակաց մայրերու մէջտեղ, մերինները իրենք զիրենք կը յանձնէին հոգիի հսկայ սատանումով, գերերկրային, անհիմնական կարապի երգին։

Վարդապետը՝ նոյն դարուն՝ դէմ առ դէմ հանդիպումով, շատ շատ թափառական մտրացական մը պիտի հատասիր, օր մը եթէ քաղքին դուրս ճամբան մտնելուն կարաւանին մէջ կամ քու իրկուայ իջեւանաց խանդ գտնելիր զինքը՝ առանց իր վանականի տարազին։ պեծապիկ մօրուքը կուրծքն ի վար սահած, մազկ սեւ շալվարը հագին, ձեռքն ալ ծերութեան գաւազանը որ ընկերն է մինչեւնոյն ատեն առանձնութեան, համբաւ, քարի գժուարութեանց, և կամ ուրիշ երեւոյթով՝ մենաստանի անժխոր միայնութենէն ու խաղաղիկ որբավայրերէն հազիւ բաժնուած՝ մշրամով, խաւնկի մխով մատաղ աբեղայ մը։ ցանցառ մօրուք մը ծնոտին կը-պած, արեւաւոր դէմքին վրայ ալ միտքը տուիչներն ու խոսնկրութիւնը քոյ ինկած, քաղաքի մը կը բաժնուի ու գիւղերէն անցնելով հասի, հասիկ ուրիշ գաւառ մը կ'անցնի։ Ու վերջը ճանչնայիր զինքը՝ երբ անապատական յարատեւութեամբ քեզի պատմութիւն մը սկսէր ասուածախօս ճգնաւորի մը կամ երկնային տեսիլի մը վրայ։ և հատապիր տեսնել, ասոնք մէջ ամենական խմաստութեան, Աղեքսանդրիայի ճմարտանոցներն փոխադրուած պերճախօսութեան մը ոգեւորող յուզումը։

Ժամանակները մրքան փոխուեցան անկ մինչեւ հոս։ հայ կղերը իր բոլոր խոնարհութիւններուն ու վերելքի ընթացքով, եթէ իր պարտականութեան կերպն ու կանոնաւորումը չճանչցաւ միտ, սակայն կրնանք ըսել թէ՝ զէմ աչքերը չզատեց զինքը առանձնորդող դարաւոր ուսանողութիւններէն ուր ներշնչում գտաւ։ Ան ցոյն հանդուգնութիւնն ու ինքնագատութիւնը եւ չզիջանցաց աչքերով չերցաւ ըմբռնել թէ եղանակը փոփոխեր էր, ալ չէին լսեր զինք։

Այս յաջորդական պատկերները կու գային կանգնէին յարաբար մեր աչքերուն առջեւէն երբ Ս. Պատրիարք Հօր ՀԵՌԱՍՏՆԵՆ ու Դուրեան հմտալից վարդապետին սան՝ Մուշեղ վարդապետին կուկնդրէինք։ Իր ձայնին հանդարտ եղանակաւորումը թաւշէ մը մլուած, կ'ուղղնալով ու փափկանալով՝ ապէնին տպաւորութիւնամբ քիչ մը միօրինակ, սակայն ճարհնա հիւսուածք մը կը սկսի մարգարանման բառերու վրայ, որոնց գաղտիարի ու արուեստի ներդաշնակութիւնը մեզի մտածել կու տան թէ վարդապետը խօսելէ աւելի գրական ճաշի մը տուն կու տայ, իր հանգրուանները ուժասպառ թեւի մը հաւասարակշռութիւնը, հատած կորովը չէ որ տեղը պիտի բերեն, ոչ ալ բանապաստիկ ճիգ մըն է որ չարչրիկուելով՝ նոր ճամբանքի մը ուժ պիտի պատրաստէ հեւաւոր։ Ժամանակը մրքան փոխուեր էր, և մեր կրօնի մարդիկն ալ մրքան ետ մնացեր էին։ կը սպասէինք որ խորհրդածութեան ու արտայայտելու նոր կերպը գրաւնէն ու յաւերտնապէս կրկնուած վերացական երգը —քարոզը— իր երկնային ոլորտներէն խանարհելով դար մեր առաջ կենդանի հոգեորովը ու մտածումներովը զրաղէր, հոգեւոր անընդհատ վարդապետութեանց տեղի տար ընկերական իմաստասիրութիւնն ու բարոյականը։ խորանն ու եկեղեցին հոգիին առաջ կամ անոր հետ նաեւ աշխարհի վրայ ապրող մարդուն ըլլային՝ օ՜ պարտը իր դասական պրակ արուեստը մոռնար և մոր կեանքին առնելով մեզի համար երգէր։

Փառքը Արմաչին կը նայէր հարկաւ այդ գաղափարն ու կոչումի պատրաստութեան հիմնարկէքն ընելու և վերաշինելու մեր եկեղեցական հաստատութեան ամէնէն ամուր անկիւններին մին։

Մուշեղ վարդապետ իր քանի մը օրուան ներկայութեամբը մեզ սա երեւոյթին հանդիսատես ըրաւ թէ ուսեալ եկեղեցականը՝ ջուրի կարօտող լեզուներու պէտքը կը մնայ, թէ հասարակութիւնը արժանաւոր վարդապետին կամ քահանային քարոզներին կը կարօտի և թէ քարոզը իր բարոյական յատկութեամբ, ուսուցանելու եւ կրթելու չմոռնար ինչպէս ինքզինքը կ'ուզէր հիմակ գաւառացին ալ և երկնաբաղձ, աշխարհատեաց մտածումները կանուխէն չապրի վոխուած՝ կեանքի պայքարը զօտեպնդեցեալ հենդանարար բարոյականը կը տեսնուրեալ մտածման ալ, զգացման ալ, սրսի մէջ ալ։ Զենք կրնար մեր պատուգիր հրմուանքն ոչ հիացումը չայտնել երկաւորդ վարդապետին որ իր կոչումը այնքան լիցուն հանդամանքներով կ'ամրոդ ջանչ ու կրթեր եկեղեցականին կը լծորդէ զրաղէլի տաղանդն ալ դեռ աւելի։

Ու երբ Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ մէջ իր քարոզը կ'աւարտէ՝ թախանձոյց սրբամութիւն մը կը բրթի խարանին չեմ գիտեր մթաքաղ մէկ տեղէն թէ իր աչքերէն՝ որոնց քնքուշ նայուածքը՝ ժպիտի մը պէս վայելչայիշ ու մտերիմ, վերարին սև ծալքերուն տակ կը ստուերի ինչպէս մայիսի արեւը գիշերուան գիրկին մէջ, և ափոսանք մ'ալ կը թոի ակամայ, տաճարին ուղղութեամբ չէջատած՝ տարաժամ խաւարող արեւուն հասցէին, շուտ մթնած ցորեկուան, գուբ ըսէիք երիտասարդ վարդապետի հասցէին։

Խարբերդ

ՌՈՒԲԵՆ ՉԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՄՈՌՑՈՒԱԾ ԱՆԿԻՒՆՆԵՐ

Գ Ա Ր Թ Ա Լ

Խաղողի սիրահարներուն կամ գիւղագործնայութեան հանդուրտիկ վայր մը փընտռողներուն համար՝ թերեւս մոռցուած անկիւն մը չըլլայ Գարթալ։ բայց իր եկեղեցիին ու դպրոցին տեսակէտով՝ ապահովապէս վրան մտածող մը չունի։ Գեղին հայերն իրենք ալ միւս բնակիչներուն պէս քիրդերէրէն, բանջարեղէնի գինիներուն տարապայման անկումէն և տնտեսական տագնապի հետեւանքով մասսաւած բոլորով նիւթապէս, ասոր հակահարուածը կը կրեն եկեղեցին ու դպրոցը։ Թղթակից մը չատ իրաւունք կերպով կը նկարագրէ մեզ եկեղեցիին վիճակը, որ իր խարխուլ չքնանկներով, կոտրած ապակիներով՝ հին դուռներով՝ կիսաւեր տանիքի մը պատուրիչը կը թողուայ։ Երկու տարի առաջ թաղեցիներու կոչէն Պատրիարքարան եղած գիմումի մը ի պատասխան, յայտարարուած էր թէ նորոգութիւնը պիտի հոգացուի, բայց դեռ ոչ իսկ փեղկ մը չինուած է։

Իսկ վարժարանը յարափոփոխ կացութեան մը մատնուած է։ Տարուան մէջ քանի մը անգամներ կը փակուի ու կը բացուի, կամ կը բացուի ու կը փակուի։ Այս կացութեան միակ դարմանն է բարեխիղճատակ Պէշճեան Ամիրայի կոտակին տրամադրութեանց գործադրութիւնը։ Այդ կոտակով, տարեկան 500 ղրշ. յատկացուած է Գարթալի վարժարանին ու դպրոցին օրոնք սակայն քանի ամիսէ ի վեր ստացած չեն գայն և այս պատճառով եկեղեցիին ծնունդը պարքի տակ դրուած է։ Վերջին քանի մը ամիսներս, թախանձագին դիմումներու վրայ, ամսական 250 ղրշ. կը վճարուի երեք, բայց կ'երեւայ թէ ան ալ դադրեցնելու տրամադրութիւն մը կայ։

Մեր թղթակիցը կ'աւելցնէ. —« Ազգ. թերթերու մէջ կարդացինք Ս. Պատրիարք Հօր մէկ որոշումը, ուղղուած Մայր Եկեղեցիի Թաղ. Խորհրդոյն, Գարթալի և Գումգարաքի կոտակներուն նկատմամբ։ կը սպասենք և կը յուսանք որ այս հրահանգը քարտիզի չըլլար և նպաստաւոր տնտեսութեան մը կ'արժանանայ յիշեալ Թաղ. Խորհրդոյն կողմէ։»

ԱՌՎԵՏՐԱՆ ՎԻՃԱԿ

ԱԳԻ. ՊՈԼՍՈՅ ՆԱՀԱՆԳԻՆ (1896)

Պոլսոյ Ֆրանսական Առեւտրական Սենեակին ամսաթերթը վերջերս խստաշահեկան տեղեկագրութիւն մը հրատարակեց Ագր. Պոլսոյ նահանգին 1896ի առեւտրական շարժման վրայ։ Այդ հրատարակութեան մանրամասնութիւնները ցուցնելէ առաջ, քանի մը ծանօթութիւններ հարկաւոր են կուսակալութիւնը աւելի մօտէն ճանչցնելու համար։

Իզմիրէի վիլայէթը վեց սանճակ ունի. Իզմիրէ, Բէրքամա, Կիւմիւլճինէ, Թէքիրտաղ, Կիւլիպօլու և Տէնէ աղաճ։ կը տարածուի երեք ծովերու եզերք. Մարմարայի, Արշիպէլագոսի և Սև ծովու։ Առաջինին վրայ կը գտնուին Ռոտոսթօ (Թէքիրտաղ), Կիւլիպօլու, Էրէյլի քաղաքները և ուրիշ գիւղեր։ Երկրորդին վրայ կը գտնուին Տէնէաղաճ, Լէզ, Մէկրի, Մարմարա, Բորթօլաղոս։ Սև ծովուն վրայ՝ Աֆթէպօլու, Մրտիս։ Իսկ ներսերը կը գտնուին Իզմիրէ, Գէրբէ-քիւիսէ, Կիւմիւլճինէ, Իսքէշէ, Եսիճէ, Իփսիլա, Տիմէթոքա, Իւսքիւպ (չշփոթել Մանասթիրի Իւսքիւպ մեծ քաղքին հետ), Զորլու, Մալկարա, Հայրապոլ, Մուրատլը, Ինէճիք և ուրիշ մեծ ու փոքր գիւղեր։

Մոլիզերնայ քաղաքները կը հանդիպին Մախուսէի, Աւստրիական Լլոյդի և յունական շոգենաւերը, բազմաթիւ մեծ ու փոքր առագաստանաւերը, երբեմն ալ իտալական, գերմ. և ֆրանս. շոգենաւեր։ Երկաթուղին գիծը երեք ճիւղ ունի Իզմիրէի վիլայէթին մէջ։ Առաջինը Սարքէճի-Զաթալճա Զորլու Մուրատլը-Քուլէի Իզմիրէ-Մուսթաֆա բաշա, որ Արև. Բուլգարիի սահմանին վրայ է։ Երրորդ տասնող մեծ գիծն է այս։ Երկրորդը Քուլէի-Տիմէթոքա - Սօֆուլու - Ծէրէճիք Տէնէաղաճ, կամ մէկ խօսքով Սարքէճի-Տէնէաղաճ գիծն է։ Երրորդն է Ծէրէճիք Կիւմիւլճինէ-Իսքէշէ գիծը, որ վիլայէթին սահմանէն անցնելով Կերմայ դեպի Սեւանիկ։ Իզմիրէի վիլայէթին այսարհագրական դիրքը, ինչպէս կը տեսնուի, շատ նպաստաւոր է վաճառականութեան զարգացման, միւս կողմէ երկաթուղին դիւրացուցած է հաղորդակցութիւնն միջոցները, այնպէս որ բնակիչները կրնան տեղական արտադրութիւնները անմիջապէս դրկել հեռաւոր կամ մօտակայ մեծ ու փոքր շահատաններ, զանոնք աղէկ գնով ծախելու համար։ Իզմիրէի վիլայէթը մէկ միլիոնի մօտ բնակիչ ունի։ Հայերը կը զանուին Ռոտոսթոյի, Մալկարայի, Հայրապոլի, Իզմիրէի, Զորլուի, Կէլիպոլուի, Տէնէ աղաճի մէջ։ Բնակիչներուն մեծ մասը կը զբաղի երկրագործութեամբ։

Արդիւնաբերութիւն.—1896ին Իզմիրէի վիլայէթը արտադրած է հետեւեալ նիւթերը։

	քիլո	Ֆրանք
Վարսակ (իւլաֆ)	400,000	40,000
Անիսոն	350,000	121,000
Թաղնայ կեր	1,100,000	250,000
Ցորեն	30,000,000	7,450,000
Աւել	200,000	52,000
Տախտակ և փայտ	200,000	30,000
Խոպակ և մետաքս	160,000	1,300,000
Գուրջ	100,000	5,000
Եգիպտացորեն	2,000,000	255,000
Տեղական կերպաս	50,000	550,000
Գամէշի և եղի եղիւր	470,000	97.000
Սուսամ	500,000	70,000
Հաճար (չվտար)	2,500,000	200,000
Ծխախոտ (տերե.)	400,000	400,000
Գինի	300,000	36,000
Եղզիպիսի պատիճ	200,000	18,000
Զոտաղանք	800,000	720,000
(Cristaux de vin)	40,000	230,000
Մաղ	40,000	118,000
Բուրդ	100,000	130,000
	հատ	
Գառնուկի մորթ	80,000	170,000
Այծի »	90,000	180,000
Ուլի »	75,000	88,000
Գամէշի »	20,000	162,000
Եզի, կովի, ոչխ. մորթ	80,000	163,000
Նապաստակի մորթ	7,000	4,000
Զանազան մորթեր (մուշտակի)		8,000
Աղուէսի մորթ	12,000	16,000
Լուբիա, ոսպ, սիսեռ բակլա և նուշ		40,000
	40,234,000	12,673,000

Ինչպէս կը տեսնուի այս ցուցակէն, Իզմիրէի արտադրութիւնները ամբողջովին երկրագործական են, այգեգործութիւնն ու խաչաբաժնութիւնն ալ մէկտեղ հաշուելով։ Իսկ իրեւ տեղական ճարտարութիւն կը յիշուի շերամի հնտաբուծութիւնը և քիչ մը կերպասեղէն։

Իզմիրէ իր այս ապրանքները կը դրէ օտար երկիրներ հետեւեալ համեմատութեամբ։

	քիլո	Ֆրանք
Ֆրանսա	18,615,000	5,555,000
Իտալիա	2,650,000	1,472,000
Անգլիա	8,000,000	1,353,000
Ռուսաստան	5,407,000	1,310,000
Աւստրիա Հունգր.	562,000	713,000
Եգիպտոս	150,000	120,000
Գերմանիա	100,000	80,000
Թուրքիոյ պարտում	3,850,000	2,088,000
	40,234,000	12.673.000

Ներածումներ.—1896ին Իզմիրէի վիլայէթին ներածութիւնը եղած է 23,530,000 քիլո ապրանք, որ կ'արժէ 9,711,000 ֆր.։ Այս ներածութեան մէջ գլխաւոր տեղը կը բռնեն

	քիլո	Ֆրանք
Աղը (զոր Թուրքիա կը հայթայթէ)	12,000,000	1,800,000
Բեղրոլը	1,500,000	230,000
Սնունդը (Անգլիա)	4,000,000	180.000
Շաքարը (Աւստրիա)	1,100,000	525,000

Մնացածները կը կազմեն տարազարդութեան և մասրավաճառի նիւթեր։

Աւստրիկ օտար երկիրներուն հաշիւներուն համեմատական բաժինը այս ներածութեան մէջ։

	քիլո	Ֆրանք
Ֆրանսա	1,739,000	2,196,000
Աւստրիա-Հունգր.	1,446,000	1,723,000
Անգլիա	4,760,000	988,000
Գերմանիա (չուխա)		806,000
Իտալիա	315,000	405,000
Ռուսիա (բէղրոլ)	1,740,000	358,000
Ռուսաստան (կաշի, բամբակ)	50,000	180,000
Եգիպտոս (բրինձ)	100,000	50,000
Պէլճիգա	50,000	30,000
Տեղական ապրանք	13,350,000	2,991,000
	23,530,000	9,711,000

Կշիռ—

Արտածում	12,673,000
Ներածում	9,711,000
Տարբերութիւն	2,962,000

Այս տարբերութիւնը կը ցուցնէ որ Էտիրնէի վիլայէթը համեմատաբար աւելի աղէկ նիւթական կացութիւն մը ունի։

1895ին Էտիրնէի ընդհանուր առեւտրական շարժման գումարը կը հասնէր 31,644,335 ֆր.ի։ 1896ին՝ 22,384,000ի։

Դիլաւոր վնասը հասած է ներածութեան, ուրեմն օտար երկիրներն են որ վնասուած են։ Էտիրնէի ֆրանսական դեր հիւպատոսը կ'ըսէ թէ աւստրիական միւնոյն տեսակի ապրանքները աւելի շատ կը սպառին քան ֆրանսականները, որովհետեւ անոնք տեսակով ստորին են և ածան։ Իսկ աղքատ ժողովուրդը յայտնի է որ միշտ ածանը կը փնտռէ։

Եթէ օտար երկիրներէն պակսած է տարազագործական նիւթերուն ուղղակի ներածումը, յայտնի է որ անոր տեղը մինչեւ մէկ ատենան Պալիսը լեցուցած է, այնպէս որ Էտիրնէի պզտիկ քաղաքներու վաճառականները իրենց պզտիկ գնումները Պոլսէն ըրած են։

Այս տեղեկութիւնները փակելու համար աւելցնենք որ 1897ին աւելի աղէկ եղած է Էտիրնէի վիլայէթին ընդհանուր առեւտրական շարժումը, գործերը զգալապէս շատցած են։ Իսկ ներկայ 1898ին աւելի աղէկ ըլլալ կը թուի, որովհետեւ երկրագործական բերքերը (հատիկները մանաւանդ) շատ յաջող հունձք մը կը խոստանան, բաղդատմամբ նախորդ տարիներու։

Ռոսնupo Գ. Ա.

ՔԱՂՔԱԿԱՆ

ՍՊԱՆՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՄՈՆԹՕՅԻ ԾՈՎԱԿԱԼԻՆ ՆԱՄԱԿ

Բավիթէի աղէտքին դժբաղդ զոհը, Մոնթոյի ծովակալ, տոն ժոան քիմ Լաչակա զօրավարին հետեւեալ նամակը գրած է, ուրկէ կը հասկցուի թէ սպանիական կառավարութիւնը ո՛րքան անխոյժ գտնուած է Մանիլայի պաշտպանութեան գործին մէջ։

Մանիլա 8 Մայիս

Դժբաղդաբար գուշակութիւններս կատարուեցան մայիս 1ի աղետալի կռուին մէջ։ Ապրիլ 25ին իմ նաւաբաժինովս Սուպիկ գացած էի ուր կը յուսայի մարտկոց մը հաստատել և թորքիներ դնել։ Ակաւոր յուսախաբութիւն։ Տեսայ որ ամիս ու կէս աշխատութիւն պէտք էր այդ մարտկոցը շինելու համար, և թէ Տէլ Բիօ նաւատպետին կարծիքին համեմատ մեծ վնասահութիւն մը չէինք կրնար ունենալ թորքիներուն վրայ, որոնցմէ ոմանք սակայն արդէն ջուրին մէջ դրուած էին։ 29ին Հոնկ-Քոնկէն մեր հիւպատոսը ծածկագիր հեռագրով մը ինձի իմացուց թէ ամերիկեան նաւաբաժինը դէպի մեզ կը նաւարկէր՝ մեզ փճացնելու և յետոյ Մանիլայի առջեւ ներկայանալու դիտաւորութեամբ։ Այսպէս համոզում ունեցայ թէ ոչ միայն թշնամին գիտցած էր մեր ապաստանած վայրը, այլ նաև գիտեր թէ Սուպիկի նաւահանգիստը ցամաքին կողմէ ո և է պաշտպանութիւն կամ ամրութիւն չունէր։ Պատերազմական ժողով մը գումարուեցաւ, և միաձայնութեամբ —մէկ ձայն պակաս, Տէլ Բիօ նաւապետին ձայնը— որոշուեցաւ որ մեր նաւաբաժինը Բավիթէ երթայ՝ հոն պաշտպանուելու համար ամրոցներուն օժանդակութեամբը։ Ասոր վրայ աւելցուցէք որ Քասիլլա յածաւորակը ներքեւէն ջուր կառնէր, և հարկ եղաւ մեծ զըժուարութեամբ փոխադրանաւի մը միջոցաւ զանիկա քաշել։

Գողգոթան կը սկսէր...

Մայիս 1ին առաւօտեան ժամը 5ին տեսանք ամերիկեան նաւախումբը երեք մղոն հեռուէն, պատերազմական կարգով կեցած Մանիլայի և Բավիթէի մէջտեղ։

Կրակը սկսայ որ իսկոյն տարածուեցաւ ճակատամարտին բովանդակ գծին վրայ. թշնամին իր հարուածները աւելի կ'ուղղէր իմ ծովակալ նաւուս վրայ։ Մէլիլիթով ռումբերը այրեցին Բրէսթէնոս և Քասիլլա յածաւորակները, և ես ստիպուեցայ ըսպասակոյտովս փոխադրուիլ Քոռպիլի մէջ։ Ասկէց աւելի ի՞նչ ըսեմ։

Ետ քաշուեցանք Պաքուրի վրայ, ուր պաշտպանութիւնը շարունակեցինք մինչեւ այն պահուն, երբ հրաման տուի մեր հարձարուած նաւերը ընկղմելու։ Աներեւոյթ եղաւ ալիքներուն մէջ, մեր փառաւոր դրօշը իրենց կայմերուն գամուած։

Թշնամին յետոյ տիրեց անպաշտպան փոխադրանաւի մը, Բավիթէի բերդին և նաւարանին, որոնք անձնատուր եղան, երբ մեր զօրքերը իրենց զէնքերը առնելով դուրս ելան։ Այսպէս լքուած, Բավիթէ աւարհարութեան սոսկումներուն մատնուեցաւ Ամերիկացւոց առջեւ։

Ես Մանիլա գացի ցամաքի ճամբով, յոգնած և ոտքէս թեթեւորէն վիրաւորուած, անգամ մը ալ համոզուելով թէ Սպանիա չէր հասկցած և ոչ ալ գնահատած նաւային զօրութիւնը։

Հոս, մայրաքաղաքին մէջ ոմրակոծութեան մը երկիւղը մեծ սարսափ կը պատճառէր, և ամէն մարդ կը հարցնէր թէ ա՛նքան ողորմելի չորս նաւերով ի՞նչպէս կրցած էինք դիմադրել ոմբը պատուական, նորաշէն և բարձրագոյն թնդանօթներով զինուած նաւերուն յարձակման։

Մեր նաւազներէն չորս հարիւր հոգի զարնուեցան թշնամիին կրակէն։ Ասոնցմէ 180ը, որուն կէսը մեռած, իմ ծովակալնաւուս կը վերաբերէին։ Խնդմ Բատարաս։

Այս կռուէն ի վեր Ամերիկացիք յայտարարած են թէ իրենց գերագոյն ուժը տեսնելով անկասկածօրէն վը յուսային թէ մենք անմիջապէս ճերմակ դրօշը պիտի տնկէինք, թնդանօթի քանի մը հարուած արձակելէ վերջ։ Իրենց պարտաւորութեան զոհ գացող նաւազներուս դիւցազնութիւնը, և որոնք ա՛նքան վեհանձնօրէն իրենց արիւնը թափեցին հայրենիքին համար, սքանչացուց զիրենք։ Տուէյ ծովակալ անգլիական հիւպատոսին վիշոցաւ լնձի ըսել տուաւ թէ պատիւ և հաճոյք պիտի զգար, եթէ կարենար օր մը ձեռքս սեղմել, ընթացքս շնորհաւորելու համար։ Ասիկա կ'ապացուցանէ թէ մարդ յամառ խրոխտ և գոռոզ թշնամիին մէջ աւելի արդարութիւն կը գտնէ քան իր հայրենակիցներուն մէջ։ Հիւպատոսին միջնորդութեամբ ծովակալը հաւանեցաւ որ Քանաքայայի հիւանդանոցին վիրաւորները և հիւանդները Մանիլա փոխադրուին, ուր ամէն խնամք պիտի վայելեն, բնիկներուն կատաղութիւններէն զերծ։

ՄՈՆԹՈՅՕ ԾՈՎԱԿԱԼ

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՆՈՐ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ. —Իտալական նոր դահլիճն նախարարութիւնը զօրավար Բէլլու՝ Պ. տի Բուտինիի դահլիճի մէջ պատերազմական գործոց նախարար էր նախապէս, և յետոյ Սան Մարձանո զօրավարին տեղի տալով, Յրդ զօրաբանակին (Հռոմ) հրամանատար եղաւ, Մնած է 1830 Մարտ 20ին, և իր ասպարէզը սկսաւ 1847էն Նովարայի նիզակաւորներուն վաշտին մէջ իբրև դեր-տեղակալ։ 1849 յուլիս 1ին միւնոյն գունտին մէջ տեղակալի աստիճանին բարձրացաւ և քանի մը տարի վերջ հարիւրապետի աստիճանով սպայակոյտի անդամ կարգուեցաւ։ 1859—1860ին իր վայրուն ընթացքին համար հազարապետի աստիճան ընդունեց և զինուորական քաջութեան արժանթեայ շքագրամը։ 1866ին Բուսթոռնձայի մէջ սպայակոյտի տեղակալ գնդապետ էր, և Նշանաւոր կ'ըլլար իր խնայկանութեամբ և քաջութեամբ երբ պաշտօն առած էր թեթեւաձիններու գումարտակով մը թշնամիին դիրքերը դիտելու։ Այս պաշտօնը կատարեց այնպիսի յանդգնութեամբ և արիութեամբ որ ճանկատամարտի դաշտին վրայ ընդունեց Սաւոյայի զինուորական կարգին խաչը։ 1867ին գնդապետ անուանուելով, տասը տարի սպայակոյտի հրամանատարութեան պաշտօնին մէջ մնաց, զոր թողուց 1877ին, երբ ընդհանուր հազարապետի տիտղոսով իրեն յանձնուեցաւ հեծելազօրքի 5րդ կիսարձանին հրամանատարութիւնը։ 1885 յուլիս 19ին ընդհանուր տեղակալի աստիճանին բարձրանալով, Ալէքսանդրիոյ (Իտալիա) զօրաբաժնին հրամանատար կարգուեցաւ. 1888ին իրեն յանձնուեցաւ Մասուայի արշաւադնդին վերին հրամանատարութիւնը։ Վերջապէս Իտալիա վերադառնալով ներքին գաւառի մը զօրաբանակին հրամանատար անուանուեցաւ։

Հռոմէն եկած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ նախարարապետը ուրախ է որ պատերազմի գործոց նախարար ընտրեց Բանկվարօ ծովակալը, որ կրնայէ մէջ իր ուղղամտութեան և հաշտարար ոգիին պատճառաւ համակրութիւն վայելեցաւ։

«Զեմ տարակուսիր որ, ըսած է Բէլլու զօրավար, այս ընտրութիւնը չի նպաստէ նաև իմ վրայէն ցրուելու այն առասպելը, որով զիս կը ներկայացնեն թշնամական զգացումներով լեցուած Ֆրանսայի նկատմամբ, որովհետեւ 1894ին Ալպեան սահմանագլխի զինուորներուն մէկ մասին արձակուրդ տալը ուշացուցի։ Եթէ այդ զինուորներուն արձակուրդը յետաձգուեցաւ, պատճառն ա՛յն է որ այն միջոցին քաղէրայի պէս համաձարակ մը կար իրենց գտնուած գաւառներուն մէջ, և չուզեցի որ ըսէին թէ զինուորներս փոխանցիկ հիւանդութիւնը պիտի տանին իրենց ընտանիքներուն մէջ։ Արդէն առաջին անգամ Ֆրանսական իշխանութիւնները գըՆահատեցին իբրեւ զօրապետ ձեռք առած պաշտպանութեանս միջոցները։»

Նոր նախարարները թագաւորին առջեւ երդում ըրին հինգշաբթի օր։

ԱՆԳԼԻԱ.—Թոյլ Լորտ Սալզպէրիի վերջին ճառին վրայ մեկնութիւններ տալով, կարծիք կը յայտնէ թէ Լորտ Սալզպէրի ոգեշնչելի սահման մը տուաւ ա՛նքաղաքականութեան, որուն Անգլիա պիտի հետեւի Զինաստանի մէջ, բայց լուռ մնաց թէ ի՞նչ միջոցներ պիտի պիտի գործածուին, այդ քաղաքականութիւնը ընդունել տալու համար Զինացիներուն, այնպէս որ նախարարապետին լաւատեսութիւնը հաստատուն խարիսխ չունի։ Մորնինկ Բոսթ կ'ապահովցնէ պահպանողական կուսակցութեան և կառավարութեան պետը թէ ամբողջ անգլիական ազգը իր ետեւը պիտի ունենայ, եթէ ուզէ գործել կրնալով, ազդուութեամբ և արագութեամբ թէ՛ Զինաստանի մէջ և թէ այլուր։ Տէյլի Մէյլ ևս այս վարվարին ոյժ կու տայ, երբ կը գրէ. «Նանկ-Զէի հովտին մէջ չմոյատրենք բնաւ ի՛նչ որ արևմտեան Ափրիկէի մէջ թոյատրեցինք Ֆրանսայի, Նիգերիի և Գուսայի նկատմամբ։ Նոյնպէս Տէյլի Կրաֆիք կը խնդրի որ ասկէց վերջը Լորտ Սալզպէրի միւս պետութեանց մասին նուազ հաճոյանար դիրք մը բռնէ քան Ֆրանսայի նկատմամբ բռնած դիրքը։

—Լոնտոնի լորտ քաղաքապետը հացկերոյթ մը պիտի տայ Ֆրանսայի արուեստագէտներուն, որոնք նպաստեցին կիլտ Հոլի գեղարուեստական ցուցահանդէսին։

ԻՏԱԼԻԱ.— Անցեալ եշ որ բազմաթիւ դրագէտներու և արուեստագէտներու և խուռն ամբոխի մը ներկայութեան՝ տեղի ունեցաւ Լէոնարտի բանաստեղծին ծննդեան հարիւրամեակի հանդէսը, անոր ծընած քաղաքին Ըլքանաթիի մէջ։ Քաղաքին իշխանութիւնք իրենց հիւրերը ընդունեցին քաղաքապետութեան նորաշէն պալատին մէջ, որուն մէկ սրահը Լէոնարտիի անունը կը կրէ։ Այդ սրահին մէջ բանաստեղծին կիսարձանին բացումը կատարուեցաւ։ Մոնիթէվերտի քանդակագործը այդ արձանը նուէր ըրած է Ռիքանաթի քաղաքին։ Ուրիշ բանաստեղծ մը, Ճուզէպի Քարտուչի, այս յիշատակին առթիւ ճառ մը արտասանեց հոչակելու համար Իտալիոյ գրական և գեղարուեստական փառքը, որուն նպաստեցէ Լէոնարտիի հանճարը։ Յետոյ Բոսսիի երաժշտական լիսէին նուագախումբը՝ իր պետին Մասքանեիի առաջնորդութեամբ նուագեց երիտասարդ նուագայարդարին մէկ քերթուածը, որ այս հանդէսին համար գրուած էր մասնաւորապէս։ Գիշերը քաղաքը լուսազարդուեցաւ, առաջին անգամ ըլլալով ելեկտրական լուսով։

Ի պատիւ Լէոնարտիի հանդէսները պիտի տեւէին մինչեւ երէկ, յուլիս 4։ Նոյն օրը, ՆԵ, բացուեցաւ Լէոնարտեան ցուցահանդէսը, որ բանաստեղծին բարեկամներուն, սքանչացողներուն, թղթակիցներուն կողմէ ղրկուած բազմաթիւ յիշատակներուն քով պիտի ներկայացնէ նաեւ ամէն անոնց պատկերագրութիւնը՝ որոնք այդ գաւառը նշանաւոր ըրին գեղարուեստներու, դպրութեանց և գիտութեանց մէջ։

Յուլիս 3ին Պ. Էնրիքօ Բանճաքի, իմաստասէր մատենագիր և Բրոֆէսոր, բանախօսութիւն մը ըրաւ Լէոնարտիի քնարերգութեան և մտածման վրայ։ Օգապարիկներ ալ թռցուցին Լէոնարտիի հանդանօթի քերթուածներէն մէկուն։ Օդապարիկի խոպէն մէջ յոպոկոպ մը։ Բոլոր այս օրերուն մէջ հանրային հրապարակներուն վրայ երաժշտական կատարներ նուագուեցան, թատրոններու մէջ ներկայացումներ տրուեցան։

Նմանօրինակ հանդէսներ ժամանակ առ ժամանակ պիտի կրկնուին մինչեւ սեպտ. 20 զանազան համաժողովներով, որոնց ներկայ պիտի ըլլան Իտալիոյ զանազան կէտերէն եկող պատգամաւորներ։ Ուխտագնացութիւն մը պիտի կատարուի նաև դէպի Նաբոլի, ուր Լէոնարտիի գերեզմանին վրայ պղնձէ պսակ մը պիտի դրուի։

ՍՊԱՆԻԱ.—Մատրիտի մէջ անցեալ շաբաթու կատարուեցաւ Ֆրանսական ընկերութեան վարժարանին մրցանակաբաշխութեան հանդէսը։ Ֆրանսական դեսպան Պ. Բաղընոթոն ճառ մը արտասանեց դրպրոցներու ուսմանց մէջ կատարուած յառաջդիմութեանց վրայ։ Ընկերութեան անդամներէն Պ. Ռուա խօսեցաւ այն համակրական կապերուն վրայ, որ Ֆրանսան Սպանիոյ կը միացնեն, և յորդորեց Ֆրանսացիները և սպանիացիները որ այս իսպերը աւելի ամրացնեն վաճառականութեամբ և ուսումնասիրութեամբ։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷ.— Անցեալ որ գրեցինք թէ Սուազիլանտի իշխանը, Ուպունու, իր երկրին մէջ քանի մը խոժոժութիւններ գործած ըլլալով, գերիշխան պետութիւնը, Թրանսվալ, պաշարած էր անոր մայրաքաղաքը, Պրէմբրստորը։ Վերջին լուրերը կը ցուցնեն թէ ապստամբութիւնը զսպուելու մօտ է, վասն զի Սուազիլանտի մայր թագուհին (Ուպունուլի մայրը) Թրանսվալի քոմիսէրին հետ տեսակցութիւն մը ունենալով իր բարեկամական զգացումները յայտնեց Թրանսվալի նկատմամբ։ Կը մնայ գիտնալ թէ Ուպունու պիտի համակերպի՞ իրեն եղած հրաւէրներուն, և պիտի գա՞յ դատուելու Սուազիլանտի գերագոյն ատեանին առջեւ իր գործած խժգժութեանց հաշիւը տալու համար։

ՆՈՐ ՓՈՐՁԵՐ.— Աւստրիոյ նախարարապետը Փոն Թուն կոմս յունիս 30ին Վիէննա հրաւիրեց երիտասարդ չեխ կուսակցութեան պետերը, Պ. Պ. Կրէկր, Ինկլը, Հէրոլտ, Բրամարշ և ընկերները, անոնց առաջարկելու համար որ բանաժողով մը գումարուի՝ Պոհեմիոյ և Մորավիոյ մէջ լեզուներու խնդիրը լուծելու բանաւոր միջոց մը գտնելու համար։ Միեւնոյն ատեն իր պաշտօնակիցներէն Տր. Պլօրնայթերը, որ սահմանադրական Գերման մըն է, Բրակա ղրկեց, որպէս զի նոյն մտքով բանակցութեանց մտնէ գերման կուսակցութեանց զանազան բաժանումներուն և մասնաւորապէս սահմանադրական գերմաններուն հետ։

Թատրիէ կոմսը արդէն 1889-1890 տարիներուն այս տեսակ մերձեցման փորձ մը ըրած էր երկու թշնամի ազգութեանց միջեւ, բայց հակառակ իր մեծ ճարտարութեան չէր յաջողած։

Երիտասարդ չեխ կուսակցութեան պետերը կ'երեւայ որ յայտարարեր են նախարարապետին թէ երկկեղուեան հրամանագիրներուն հաստատութիւնը անհրաժեշտ պայման էր այդ բանաժողովի մէջ իրենց մասնակցութեան համար, մինչդեռ գերման կուսակցութեանց պետերը ամէն բանէ յառաջ կը պահանջեն որ այդ հրամանագիրները նախապէս ետ առնուին։

Սակայն նախարարապետը կը յուսայ թէ փոխադարձ զիջումներով, որոնք աւելի արտաքին քան ներքին նկարագիր մը պիտի ունենան, կարելի պիտի ըլլայ այդ բանաժողովը գումարել, և միջին ճամբայ մը գտնել, որով կառավարութիւնը կարող ըլլայ յաջողութեամբ խորհրդարանին ներկայացնելու աւստրօ-հունգարական իրաւախոհութեան կամ պայմանագրութեան ծրագիրները։

ՕՐԻՆԱՍՏԱՆ. — Քրոնպերկէն կը հեռագրեն յունիս 30ին. Օրինաստանի կուսանդին իշխանը և Սոֆի իշխանուհին Անգլիա մեկնեցան, ուր պիտի մնան երեք շաբաթ։ Իրենց զաւակները Ֆրիտրիխշոֆի պալատը կը մնան, իրենց մեծ մօր (Գերմանիոյ մայր կայսրուհիին) քով։

— Պիրէոն- Աթէնք-Պելոպոնէս երկաթուղիի ընկերութեան կանած 200 ֆր.նոց 13 000 բաժնեթուղթերը մեծ յաջողութիւն ունեցան։

Օրինաստանի Ազգ. գրամատունը 750 բաժին գրուեցաւ. Աթէնքի գրամատունը 13,850, Սքուէրզ գրամատունը 8 025ֆր.։

—Այս տարի Բաթրասի մէջ երկրորդ համաժողով մը պիտի գումարուի Կորընթոսի շամիչին վերաբերեալ խնդիրները լուծելու համար։ Պիտի առաջարկուի վճառումներուն հարիւրին 5 կամ տասը, հունձքին առատութեան համեմատ, պահեստի դնելով ապագային գրամատուն մը հաստատել Կորընթոսի շամիչներուն համար։

—Զօրավար Վասոս հրաման ստացաւ յանձնախումբ մը կազմել, որ պիտի որոշէ նոր սահմանագլխին սարտկոցներուն տեղերը։

— Թարսալայի, Տամբոսի և Քազաքլարի գեղացիներուն համար հարիւր հազար տրախմի նոր վարկ մը բացուեցաւ։

—Սախթուրիս հարիւրապետին դատը յուլիսին սկիզբը պիտի տեսնուի։

—Բանկէնիք ընկերութիւնը դատարանի դիմելով 250.000 տրախմի հատուցում մը ստացաւ Մասկոռոսն շոգենաւին կրած վնասներուն համար որ Բրէվէզայի օսմ. բերդերուն կողմէ ռմբակոծուելով ընկղմած էր։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԷՆ

ՍՊԱՆԻԱ

Մատրիտ 1 յուլիս. —Դաւառներուն, մանաւանդ Քաթալոնիոյ և Պարչելոնայի մէջ խաղաղութեան նպատակաւոր ցոյցերը կը շատնան, ազգային շահերը ներկայացնող դասակարգերուն մէջ։ Ընդհանրապէս, քաղաքագէտները և Մատրիտի օրաթերթերը չեն ուզեր մոռիկ ընել այն խորհուրդներուն զոր Եւրոպական մամուլը իրենց կու տայ, ըսելով թէ օտարները չեն կրնար հասկնալ իրերուն բուն վիճակը։ Մանկոյի մէջ սպանիական նաւատորմին աղէտքը և Լուսոն կղզիին մէջ կեդրոնացող ապստամբութիւնը, Միացեալ Նահանգաց հետ երկու ամսուան պատերազմը տակաւին չեն համոզեր Սպանիան թէ ցամաքային և ծովային զօրութիւնը Միացեալ Նահանգաց կողմն է։ Պ. Սակասթա երէկ իրիկուն հերքեց այն զրոյցները, իբր թէ Նախարարապետը Պանքօ մարաշխտին դիմած է, խաղաղութիւն խնդրելու մասին անոր կարծիքը առնելու համար։ Գործաւոր ընկերվարական կուսակցութեան պետերը իրենց թերթերուն մէջ հրաբերական մը կը հրատարակեն ի նպաստ խաղաղութեան։ Պարչելոնայի առեւտրական սենեակը երկկ մի և նոյն իմաստով ադերագիր մը յանձնեց Պ. Սակասթայի։ Մամուլը կը վախնայ որ ամերիկեան նաւաբաժինը ածուխի կեդրոն ընէ իրեն համար Մարոքը, և կը հրաւիրէ կառավարութիւնը որ շուտով ամրացնէ Բունթա-Բարէրան, Ալճէսիրասը և Ճիբրալթարի մօտ գտնուող ուրիշ ռազմական կէտեր, որոնք կրնան արգիլել ամերիկեան նաւատորմին մուտքը անգլիական բերդաքաղաքին մէջ, ածուխ և ջուր առնելու համար։

ՍԱՆԹԻԱԿՕՅԻ ԱՌՋԵՒ

Յուլիս 1ի տեղեկութիւնները սուրհանդակէն քաղուած.— Նէլսընը զօրավար իր դիրքերը ամրացնելէ վերջ, Սիպոնէի բանակին վերին հրամանատարութիւնը յանձն առաւ և իր վրանը տնկեց իր գիծերուն կեդրոնը։ Սպանիացիք իրենց համախմբումը շարունակելով պատնէշներուն մէջ, չորեքշաբթի օր պարպեցին Էլ Կոյէյը, Սանթիակոյի հիւսիսային արևմտեան կողմը հինգ մղոն հեռու։ Էլ Կոյէյը գրաւեց Բէնթ զօրավարը։ Հիմա ուրեմն ամերիկեան գիծերը կը սպառնան ծովախորշին բոլոր արևելեան եզերքին և կը տարածուին Էլ Կոյէյէն սկսեալ մինչև Բէյուքա, ծովէն երկու մղոն հեռի, Ակուատորէսի և Մորոյի սպանիական դիրքերուն դիմացը։ Ամերիկացւոց բռնած գիծը կիսաշրջանակաձեւ է ծովախորշին եզերքէն զուգահեռական։ Կարսիա և Բասպի ապստամբապետները իրենց հինգ հազար մարդոցմով դէպի արեւմուտք պիտի ղրկուին ուշացնելու համար սպանիական օգնական զինուորներուն ընթացքը, որոնք Մանզանիլլոյէն կու գան ոչ թէ Բանտոզրօվարին առաջնորդութեամբ (որ Հաւանա կը գտնուի), այլ անոր տեղակալներուն, Նարիոս զօրավարին և Էսքարիօ գնդապետին։ Մատրիտէն եկած լուրերուն նայելով այսօր (յուլիս 1) Սանթիակօ կը սպասուին։

Տասը հազար սպանիացի զինուորներ ալ Հոկուինէն կու գան Լուք զօրավարին առաջնորդութեամբ, թէեւ Սանթիակոյի հիւսիսային կողմը գտնուող այդ գաւառին կը սպառնան հազար Ռուպացիներ, որոնց կը հրամայեն Լաքրէթ, Պէթանքուռ և Սանկուիլի ապստամբապետները, որոնց ցամաք ելելը երեքշաբթի օր ծանուցած էր Պանքօ մարաշխտ։ Երէկ Թամբայէն ճամբայ ելան ամերիկեան բանակին յատկացուած օգնական զինուորները։ Վեց փոխադրանաւ վեց հազար հոգի և թընդանօթներ տարին, վասն զի Լոթընի ուղեցած թնդանօթները բաւական չէին Սանթիակոյի վրայ վերջնական յարձակումը բնելու համար։ Այս զինուորները անշուշտ մինչեւ ԲԿ. կամ ԴՇ. (այսօր) Սանթիակօ պիտի հասնին, և մինչեւ այն ատեն Սէմբսընն ծովակալ և Շէֆթիը զօրավար իրենց պաշարման խոշոր թնդանօթները պիտի փոխադրեն, որուն համար ճամբայ մը և նոյնիսկ երկաթուղի մը կը չինեն Պաքուրիէն մինչեւ Եաակուա, Սանթիակոյի ուղղութեամբ։ Ուստիի խնդիրն ալ կը զրաւեցնէ Շէֆթիը զօրավարը, վասն զի ստիպուած է պարէն հայթայթել կարիալի բոլոր Ռուպացիներուն, որոնք անօթի կը մեռնէին Շէֆթիրի եկած պահուն։ Ռուպացիներէն քանի մը հոգի այն ատենան անպագութեամբ ամերիկացւոց ուտելիքներուն վրայ ինկան որ անմարսողութենէ մեռան, ուրիշներ ալ հիւանդանոցներուն մէջ են։ Տէյլի Թելէկրաֆի թղթակիցը կ'ըսէ թէ Կարսիա ապստամբապետին մէկ թիկնապահը այնքան չատ կերաւ խոզի ճարպ որ հետեւեալ օրը մեռած գտնուեցաւ ծառի մը ստորոտը։ Իր ձեռքը բռնած էր տակաւին ճարպի կտոր մը։ Սէմբսընն ծովակալը իմացաւ թէ Բաթրիդիմա-Բոնոպէ-սիոն սպանիական նաւը զէնքերով և ռազմամթերքով Թունաս (Բուպա) հասած էր։ Բորթօ-Ռիքոյի առջեւ Սպանիական վրայ խրոյ սպանիական Անդրոնիզ Լոբէդ նաւը, որուն վրայ խօսեցանք մեր երէկի թուով, յաջողեցաւ ցամաք հանել իր բոլոր ունեցածները, հակառակ ամերիկեան յածաւորակի մը կրակին, որ կը ջանար այդ գործողութիւնը արգիլել։

ՄԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

Երկու օրէ ի վեր Սանթիակոյի առջեւ մղուած ահագին ճակատամարտին նկատմամբ մեր առած տեղեկութիւնները իրարու հակասական էին առաւել կամ նուազ։ Այսօր այդ հակասական վիճակը աւելի շեշտուած կը տեսնենք։ Նիւ Եորքէն և Մատրիտէն եկած հեռագիրները, որոնց երկուքն ալ պաշտօնական տիտղոսը կը կրեն, սաստիկ մոռանջութեան և սրբատեղութեան կը մատնեն հետաքրքիրները։ Սէրվէրայի նաւատորմին փճացումը, Սէրվէրայի և բազմաթիւ նաւերու Ամերիկացւոց կողմէ գերի բռնուիլը կը ծանուցանեն Ամերիկայէն։ Մատրիտն կը հերքէն այդ լուրը։ Սակայն Սանթիակոյի ծովախորշէն Սէրվէրայի դուրս ելելը յայտնի կ'երեւայ, և ասոր վրայ հարկ չի կայ տարակուսիլ։ Եթէ հաւանականութիւնները չափենք նոյն հեռագիրներուն ընթերցումէն ետքը, ստիպուած ենք ըսելու թէ աւելի ճշմարտանման է նիւ Եորքէն եկած տեղեկութիւնը։ Բանի որ Սէրվէրա դուրս կ'ելլէ Սանթիակոյէն, ամերիկեան և սպանիական հեռագիրներուն համեմատ, կա՛մ պիտի փճանար կա՛մ պիտի փճացնէր, երկրորդ կարծիքը խիստ է ճշմարտութեան համար, վասն զի Սէմբսընն և Շլի ծովակալները թէ՛ թուական և թէ ուժի առաւելութիւն ունէին Սէրվէրայի վրայ։ Հետեւաբար հաւանական կը նկատենք թէ Սէրվէրա ծովակալին գլխուն փորձանք մը եկած ըլլալու է, որուն աստիճանը միայն կարելի չէ տակաւին չափել անողոք ճշդութեամբ մը։

ՓԻԼԻՊԵԱՆՑ ԽՆԴԻՐԸ

Վաշինկթընի Տէյլի Թելէկրաֆի թղթակիցը կ'ըսէ թէ ամերիկեան մայրաքաղաքին մէջ հետզհետէ համոզում կը գոյանայ թէ դժուար է Փիլիպպինոյ արշիպէլագոսին խնդիրը լուծել առանց մեծ պատութեանց հետ համաձայնելու։ Ներակայտին անդամներէն Պ. Թիլման ըսաւ թէ Համաժողովին որոշմանց և յայտարարութեանց համեմատ ամբողջ աշխարհի առջեւ շարամութիւն կ'ըլլայ, եթէ Ամերիկա միայն կերպով գրաւէ Բուպան, Բորթօ-Ռիքոն և Փիլիպպեան կղզիները։ Գերմանիա կամ ուրիշ ազգ մը պիտի պահանջէ թերեւս իր աւարի մասը։ բայց աւելցուց Պ. Թիլման, պէտք է հասկցնենք Գերմանիոյ և Եւրոպայի թէ Միացեալ Նահանգները չպիտի ներեն երբեք որ իրենց քաղաքականութեան մէջ մտնէ ուրիշ մը։

Սան Ֆրանչիսքոյէն կը հեռագրուի թէ այս պահուս Մանիլայի ճամբուն վրայ կը գտնուին 10,464 զինուոր և 470 սպայ։

—Մերակայտին մէջ անպատ ակնարկութիւններ եղան Գերմանիոյ բռնած ընթացքին նկատմամբ, շատեր առաջարկեցին որ Տուէյ ծովակալ հրամայէ Տիէտրիխս գերման ծովակալին որ իր նաւերը քաշէ Մանիլայի ծովախորշէն։ Թայմզ կ'ըսէ թէ Գերմանիոյ բռնած դիրքը անպատշաճ և գրգռիչ է բոլորովին։ Ամերիկայ, կ'ըսէ Լոնտոնեան թերթը, պէտք է նախագուշութիւններ ձեռք առնել։ Գերմանիա գայլի մը պէս կը գործէ և զարմանալի է որ Գերմանները Ամերիկան գառնուկի մը տեղ դրած են։ Թայմզ կը վերջացնէ ըսելով թէ Մեծ Բրիտանիա պէտք է Գերմանիոյ նաւային ոյժերուն համազօր նաւատորմիղ մը ղրկէ Մանիլայի ջուրերը։ Ամերիկեան ծերակոյտին մէջ Պ. Թէլլը ըսաւ, եթէ Եւրոպոյ ազգերը գիտնան թէ մենք միմամտութեան չպիտի հաւանինք, միմամտութիւն չըլլար բնաւ անոնց կողմէ. այս կէտը միայն պէտք է հասկցնել անոնց։

ՓԻԼԻՊԻՆԵՐՆԵՐԸ

Վաշինկթընի Տէյլի Թելէկրաֆի թղթակիցը կ'ըսէ թէ ամերիկեան մայրաքաղաքին մէջ հետզհետէ համոզում կը գոյանայ թէ դժուար է Փիլիպպինոյ արշիպէլագոսին խնդիրը լուծել առանց մեծ պատութեանց հետ համաձայնելու։ Ներակայտին անդամներէն Պ. Թիլման ըսաւ թէ Համաժողովին որոշմանց և յայտարարութեանց համեմատ ամբողջ աշխարհի առջեւ շարամութիւն կ'ըլլայ, եթէ Ամերիկա միայն կերպով գրաւէ Բուպան, Բորթօ-Ռիքոն և Փիլիպպեան կղզիները։ Գերմանիա կամ ուրիշ ազգ մը պիտի պահանջէ թերեւս իր աւարի մասը։ բայց աւելցուց Պ. Թիլման, պէտք է հասկցնենք Գերմանիոյ և Եւրոպայի թէ Միացեալ Նահանգները չպիտի ներեն երբեք որ իրենց քաղաքականութեան մէջ մտնէ ուրիշ մը։

Սան Ֆրանչիսքոյէն կը հեռագրուի թէ այս պահուս Մանիլայի ճամբուն վրայ կը գտնուին 10,464 զինուոր և 470 սպայ։

—Մերակայտին մէջ անպատ ակնարկութիւններ եղան Գերմանիոյ բռնած ընթացքին նկատմամբ, շատեր առաջարկեցին որ Տուէյ ծովակալ հրամայէ Տիէտրիխս գերման ծովակալին որ իր նաւերը քաշէ Մանիլայի ծովախորշէն։ Թայմզ կ'ըսէ թէ Գերմանիոյ բռնած դիրքը անպատշաճ և գրգռիչ է բոլորովին։ Ամերիկայ, կ'ըսէ Լոնտոնեան թերթը, պէտք է նախագուշութիւններ ձեռք առնել։ Գերմանիա գայլի մը պէս կը գործէ և զարմանալի է որ Գերմանները Ամերիկան գառնուկի մը տեղ դրած են։ Թայմզ կը վերջացնէ ըսելով թէ Մեծ Բրիտանիա պէտք է Գերմանիոյ նաւային ոյժերուն համազօր նաւատորմիղ մը ղրկէ Մանիլայի ջուրերը։ Ամերիկեան ծերակոյտին մէջ Պ. Թէլլը ըսաւ, եթէ Եւրոպոյ ազգերը գիտնան թէ մենք միմամտութեան չպիտի հաւանինք, միմամտութիւն չըլլար բնաւ անոնց կողմէ. այս կէտը միայն պէտք է հասկցնել անոնց։

ԲԱՄԱՐԱՅԻ ՏՈՐՄԻՂԸ

ԲՈՐԹ - ՍԱՅԻՏԻ ԱՌՋԵՒ

Հակառակ Մատրիտէն եկած լուրերուն, կ'ըսուի թէ Բամարա միշտ Բորթ-Սայիտ կը գտնուի ածուխի խնդրին համար, որուն մասին հակասական մեկնութիւններ կը տրուին։ Բայց ստոյգ է որ եգիպտական կառավարութիւնը կը հակառակի և ածուխ չի տար Բամարայի, մինչդեռ

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ս. Պատրիարք Հայրը Երէկ իր բնակարանին մէջ աշխատեցաւ Իպսիլանց կտակի մրցանակաբաշխութեան վերաբերեալ կարգադրութիւններով, որուն հանդէպ տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ հինգշաբթի, Ղալաթիոյ Խրիմեան Հայրիկ դարձը, Խառն ժողովի նստին մէջ. այս առթիւ յատուկ հրաւիրագիրներ ուղղուեցան ծանօթ անձնաւորութիւններու։

Այս տարի, Իպսիլանց կտակի մրցանակին ներկայացուած գլխաւոր գործերն են՝ Տ. Բաբգէն Մ. վարդապետի քննադատական մէկ ուսումնասիրութիւնը Եղիշէի վրայ և Տ. Մուշեղ Մ. վարդապետի թարգմանութիւնը Նալեկի, պատմական և քննադատական ուսումնասիրութեամբ մը։

—Մանուցինք արդէն թէ Բաղ. ժողովին որոշմամբը Ֆէրիգիւղի թաղը Բեսայի միւս թաղերէն անջատուած և անոր յատուկ Թաղ. Խորհուրդ մը կազմուած է. Ցիչեալ Թաղ. Խորհուրդին անդամներն են. Տեարք՝ Յովհաննէս Կիւլպէնկեան, Մելքոն Եիւզպաշեան, Կարապետ Բէշիշեան, Մազուտ Նշատաճեան, Սիմոն Գայէբլեան, Սարգիս Սիմոնօվ, Յովսէփ Նուսուփեան, Միհրան Մուրատեան։

—Դատարկիւղի Թաղ. Խորհուրդն ալ կազմալուծեալ վիճակի մէջ ըլլալով, Ս. Պատրիարքը առժամանակեայ Թաղ. Խորհուրդ մը կազմեց, որուն անդամներն են Տեարք՝ Մարտիրոս Փափազեան, Ագրիպպաս Դուրեան, Ռուբէն Բէժմճեան, Վարդան Պարտիզպանեան, Գառնիկ Համբարձումեան, Գրիգոր Նազգաշեան, Իլիաս Զիշէքեան։

—Իւսկիւտարի Աղքատախնամին հիմնադրաց և գործադիր ժողովներուն ընտրութեանց և նոր գործառնութեանց եղանակը նշող կանոնագիր մը պատրաստուելով ներկայացուած էր Տնտեսական Խորհրդին իւրաքանչիւրմը։ Ցիշեալ խորհուրդը հարկ եղած բարեփոխումները ընելով վաւերացուցած է այդ կանոնագիրը և յղած Իւսկիւտարի երեք թաղերու Թաղ. Խորհուրդներուն իգործադրութիւն։

—Մէջբալէ էֆ. Յակոբեան՝ ճարտարապետի մը ընկերակցութեամբ՝ նախընթաց օր այցելելով Ազգ. Հիւանդանոցը, աչքէ անցուց մասրան և հիւանդոցի վերապահուած մասերը որոնց վերաշինութեան հոգն ու ծախքն ստանձնելու բարի տրամադրութիւնը ցոյց տուած է։

Մեր վաղուան թուով պիտի սկսինք հրատարակել, իբր հիգօրեայ բերօճ, Մասիսի առաջին էջին տակ, Եմիլ Զօլայի ԵՐԿԸ անուն վէպին հոյակապ հատուած մը՝

ԱՐՈԵՍՏԱԳԷՏԻ ՄԸ ՄԱՀԸ

որուն թարգմանութիւնը կը պատրաստէ մեր ազնուական Յովհաննէս Եպ. Սեբէանն։

Վերջին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

Զէյթինէի օսմ. դեսպանատան Ա. քարտուղար անուանուեցաւ Դեհրանի օսմ. դեսպանատան Բ. քարտուղար

Նաղըմ պէյ, որուն յաջորդեց, միևնոյն ատեն դանձէլերի պաշտօնով, Արտաքին գործոց Նախարարութեան Թղթակցութեանց գիւանին քարտուղարներէն և Միւլքիյէի շրջանաւարտ Մէհմէտ Ֆուատ պէյ։

ՊԱՏՕՒԱՆԵԱՆ ՇՆՈՐՀՈՒԵՑԱՒ

Պոլսոյ ռուսական ընդհ. հիւպատոսին աղջկան Օր. Լակովսքիի Բ. կարգի և Ամեոլը Պուրկազի ռուսական փոխ-հիւպատոսին կնոջը Տիկ. Պրանտէի Դ. կարգի Շէֆիգաթի։

ԵԷՄԷՆԻ ԿՈՒՍԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ.— Սանամի պաշտօնաթերթը կը հրատարակէ Եէմէնի նորընտիր կուսակալ (Ամանայի նախորդ կուսակալը) Հիւսէյին Հիլմի էֆ. ի պաշտօնը հաստատող կայս. ֆերմանը։ Ն. Վեհափառութիւնը կը հրամայէ այդ ֆերմանին մէջ որ Հիւսէյին Հիլմի էֆ. կայսերական արդարասէր ոգիին համաձայն՝ կուսակալութեան բոլոր բնակիչներուն՝ անդորրութեան և հանգստութեան, երկրին արտաքին ու ներքին պահպանութեան համար միջոցներ ձեռք առնէ և ամրացնէ բերդերը և պարիսպները։ Ն. Վեհափառութիւնը կը յանձնարարէ նոյնպէս ամէն ժամ պատուել և մեծարել բոլոր այն արքաները և ամառպատական բնակիչները, որ կը շարունակեն հաւատարիմ ու հնազանդ մնալ, զգաստացնել և ուղղութեան կոչել հակառակ վարուողները և հարկ եղածը մասնամասն տեղեկագրել Պոլիս։

—Նորընտիր կուսակալը և Եէմէնի բարեհորոգիչ յանձնախումբը անցած շաբաթ գիշեր կուսակալութեան կեդրոնը հասան։

Յաջորդ օրը, հինգշաբթի, մեծ հանդիսաւորութեամբ և հրապարակաւ տեղի ունեցաւ կայս. ֆերմանին և անոր արաբերէն թարգմանութեան ընթերցումը, ուրկէ յետոյ կուսակալը Հիւսէյին Հիլմի էֆ. քանախօսութիւն մը ըրաւ։

Կուսակալը շրջաբերականներ ղրկեց նահանգին բոլոր իշխանութեանց, յանձնարարելով որ մինչև ամենայետին պաշտօնեան ջանք ու խնամք տանի հանրային բարեկարգութեան պահպանման, արդարադատութեամբ գործեն իրենց պաշտօնին մէջ, զգուշանան դեղծութիւններէ և վերջապէս բարձրագոյն հաճութեան հակառակող ոչ է ընթացքի մէջ չգտնուին։

ՄԻԱՑԵԱԼ-ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ.—Երէկ ամերիկեան դեսպանատունը, Միացեալ Նահանգներու անկախութեան տարեդարձին առթիւ, ազգային դրօշակ պարզած էր։ Դեսպանը և դեսպանուհին չնորհաւորական այցելութիւններ ընդունեցին։

ԹԵՍԱԼՈՆԻ ԻՍԼԱՄՆԵՐԸ. — Ամէնքի օսմ. դեսպանատան Ա. քարտուղար Հանրի պէյ անցած չորեքշաբթի Թեսալիա ուղեւորեցաւ վերջին դէպքին առթիւ իսլամներուն կրած վնասները ճշդելու համար։

Հելլէն կառավարութիւնը հրաման տուաւ տեղական իշխանութեանց ամէն դիւրութիւն տալ Հանրի պէյի։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՆԵՐԱՆՈՒԹԻՒՆԸ.—Մաքսային վերատեսչութեան վերջին վիճակագրութեանց համաձայն Թուրքիա ներածուած ապրանքները շատ աւելի են արտածուած ապրանքներէն։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԹՐԱՄՎԱՅՆԵՐԸ.—Թրամվէյներու ընկերութեան վարիչ Պ. Օթթոֆոն Բաք հրաժարած է իր այդ պաշտօնէն, վասն զի քիչ օրէն պիտի մեկնի Պոլսէն։ Պ. Բաքի կը յաջորդէ Պ. Լուի Բամպէռ, որ միևնոյն ատեն վարչութեան նախագահ նշանակուած է։

ՈՒԽՏԱՒՈՐՆԵՐԸ.—Պուլկարիոյ կառավարութիւնը ետ առաւ իր որոշումը և սկսաւ ընդունիլ վերադարձող ուխտաւորները։

ԱՐՄՏԻՒՐ. —Յորենի արտադրութիւնը Ամերիկայի մէջ յուսացուցածէն նուազ առաւ կերեւայ։ Եւրոպայի մէջ գիներու բարձրացումէն կը վախցուի։

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ ԾՐԱՐՆԵՐ .— Մաքսային վերատեսչութիւնը Բ. Դրան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ սա խնդրին վրայ թէ օտար նամակատուններուն եկած թղթատարական ծրարները ուղղակի իրենց հասցէին կը յանձնուին, առանց մաքսատուններէն անցնելու, որով մաքսային հասոյթները կը վնասուին։ Խնդիրը արտաքին գործոց նախարարութեան յանձնուեցաւ։

ՄՈՒՍՈՒԼԻ ԿՈՒՍԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ.— Մուսուլցի քանի մը վաճառականներու ոչխարները, զոր գողցած էին Տէլիմ Աշիրէթին մարդիկը, ետ առնելով իրենց տէրերուն դարձուցաց։

—Համբաւաւոր յեղուզակ Բէյէկ գիւղացի Ապուլլահ ձեռբակալուեցաւ։

Ոստիկանութիւնը ձեռք անցուց նաեւ Շէմէր աշիրէթին պետ Ասըմ պէյի պատկանող 7 ուղտերը, զոր գողցած էին Սէնպէս աշիրէթէն խումբ մը աւազակներ։

ՊՈՒԽԱՐԱՑԻ ԷՄԻՐԸ.— Պուխարայի Էմիրը Ս. Բէդրպուրգ ուղեւորած միջոցին Ռոսսֆի մէջ ընդունեց օսմ. հիւպատոս Ֆէյզի պէյը, որուն հետ կէս ժամու չափ խօսեցաւ և իր յարգանքները յայտնեց վեհ. Սուլթանին։ Էմիրը Պո-խարայի Ասպետ պատուանշանին Գ. աստիճանը նուիրեց Ֆէյզի պէյի։

ՍՊԱՆՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ.— Ամերիկեան դեսպան Պ. Անձել պաշտօնապէս հաղորդեց Բ. Դրան թէ ամերիկեան կառավարութիւնը պաշարման տակ առած է Բուպայի, Բուլթա Փրանսէգէն մինչեւ Բուլթա Բրուզ գտնուող նաւահանգիստները, ինչպէս նաև Սան Ժուանը։

ԱԻՍՏՐՕ-ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ արտաքին գործոց նախարարութիւնը Վիէննայի օսմ. դեսպանատան յանձնեց վիճակագրութիւն մը, որուն մէջ նշանակուած են Աւստրօ-Հունգարիոյ 1896ի առևտրական արտածութիւնները։ Դեսպանատունը Բ. Դրան ղրկեց այդ վիճակագրութիւնը, որ Պոլսոյ առևտրական սենեակին յանձնուեցաւ։

ՇԻՐԲԷԹԻ տնօրէնութիւնը հրաւիրած է Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը, որ ըստ սովորութեան պաշտօնեայ մը ղրկելով, քննէ Շիրբէթի շոգենաւերուն վիճակը։

ԵՐԿԱԹ ԵՒ ՄԱՆԿԱՆԷՁ.—Պէյլերպէյի, Սթավրոզ տերէսիի կողմերը 50 արտավար գետնի մը վրայ երկաթի և մանկանէզի հանք փնտռելու արտօնութիւն տրուեցաւ Մէհմէտ Սատի էֆ.ի։

ԿՐԵՏԷ.—Կրետէի ընդհ. ժողովին անդամները նիստի հրաւիրուեցան, ծովակալներուն կողմէ եղած զեկուցումները իմանալու համար։

—Կրետէի անգլիացի զօրքերուն տեղ վերջերս երկու գումարտակ սկոտացի զօրքեր ղրկուեցան Մալթայէն։ Թագուհիին զահակալութեան տարեդարձին առթիւ Հանեայի մէջ զօրահանդէս կատարուեցաւ։

—Ռիտոնիայի յոյն եպիսկոպոսին իրնդրանքով, Պապը դրամական նպաստ պիտի ղրկէ Կրետէի կարօտեալներուն։

ՕՏԱՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.— Ձեռնհասութիւնը իմանալով որ կարգ մը ապահովագրական և ուրիշ մէկ քանի օտար ընկերութեանց գործակալները, առանց կայս. կառավարութենէն արտօնուած ըլլալու, գաւառներու մէջ կը պտտին ու միամիտ ժողովուրդը կը խաբեն, ցանկ մը ուղղեց հանրօգուտ շինութեանց նախարարութենէն, որուն մէջ նշանակուած ըլլան այն օտար ընկերութիւնները, որ Թուրքիոյ մէջ գործելու արտօնութիւն ստացած են կայս. կառավարութենէն. ժողովուրդին պիտի ծանուցուի որ այդ ցանկէն դուրս մնացող ոչ է ընկերութեան հետ պայմանագրութիւն կնքելէ զգուշանալ։

ՕՍՄ. ՊԱՆԲԱՆ.— Օսմ. Պանքային տարեկան ընդհ. ժողովը գումարուեցաւ Լոնտոն, Վիչէսթըր Հաուզի մէջ. նախագահ Լորտ Հիլինկթոն Պանքային գործառնութեանց մասին տեղեկագիր մը կարդալով ըսաւ «Թուրքեւհելլէն պատերազմը ամբ ղղովին վերջացաւ, բայց անոր Պանքային վրայ ըրած ազդեցութիւնը չանհետացաւ բոլորովին։ Օսմանեան զօրքերուն Թեսալիոյ մէջ ունեցած կանոնաւոր ընթացքը կը հաստատենք ու կը գովենք։ Սա կէսն ալ պէտք է խոստովանիլ թէ օսմ. կառավարութիւնը իր խոստումները կէս առ կէս գործադրելով, հեղէն կառավարութիւնը պատերազմական տուգանքը գոհացուցիչ եղանակով մը վճարեց։ 1897ի պէս անյաջող տարուան մը համար բաժնետէրներուն 100ին 5 շահաբաժին վճարուիլը գոհունակութեան արժանի իրողութիւն մըն է։ Տարակոյս չկայ թէ ապագային Պանքան աւելի բարգաւաճ վիճակ մը պիտի ունենայ։ Պատերազմական տուգանքի փոխառութեան երկարատեւ բանակցութեանց միջոցին, Պանքան այդ տուգանքի հաշուին կանխավճարները ըրաւ օսմ. կառավարութեան, որ կանոնաւոր կերպով ետ դարձուց գանոնք։ Այս մասին մեր կարողութեան սահմանին մէջ ձեռնտու գտնուիլ ուզեցինք կառավարութեան։ Ուրիշ խնդիր մը անցնինք. անցեալ տարի այլ և այլ գործողութիւններով չկրցինք շահերնիս աւելցնել, մինչդեռ աւելի առՀի տարիները Պանքան օգտուած էր այդ գործողութիւններէն։

«Այսուհետեւ ուշադրութիւնս միայն այդ գործողութեանց վրայ չպիտի կեդրոնացնենք, այլ Թուրքիոյ վաճառականութեան և արտածութեան ալ դիւրութիւններ պիտի ընծայենք, որով Պանքան ալ աւելի պիտի օգտուի. մեր անկեղծ փափաքն է կարելի եղածը ընել Թուրքիոյ վաճառականութիւնը զարգացնելու համար։ Այս բաներն մեծապէս պիտի նպաստեն նոր երկաթուղիներու շինութիւնները։ Ես քանի որ այս պաշտօնին մէջն եմ, պատրաստ եմ միշտ Պանքային շահերուն ծառայելու և հօրս ընթացքին հետեւելով, պարտականութիւնս լաւ կատարելու հոգ կը տանիմ։»

Ժողովը ընդունեց տեղեկագիրը և 100ին 5 շահաբաժին վճարումը։

ՏՈՒՐԲԵՐՈՒ ԴԱՆՁՈՒՄԸ.—Ելմտական նախարարութիւնը խնդրած է որ երբ ոևէ անձ մը կը մեռնի կալուածական տուրքերէ պարք մը ձգելով, այդ պարքը գանձուի անոր ձգած ժառանգութենէն. և եթէ ձգած ժառանգութիւնը պարքէն քիչ ըլլայ, մնացած պարքը գանձուի, օրինաւոր ժառանգներէն։ Պետական Խորհուրդը որոշեց այս մասին կանխաւ Շէյխիւլ-Իսլամութեան կարծիքը ստանալ։

ԻՐՂԵՐԸ. -- Օտար երկիրներէ եկած ձէթերը և այս կարգի իւղերը այսուհետեւ մասնաւոր քննութենէ մը պիտի անցնին. եթէ առողջութեան վնասող տարրեր պարունակեն, չպիտի ընդունուին։

ԹԱՂԱՊԵՏԱԿԱՆ ՃՐԴ ՇՐՋԱՆԱԿԸ.— Իրրամ կ'իմանայ թէ թաղապետական 6րդ շրջանակին մէջ գործուած գողութիւնը 14 հազար զրշի բաց մը է միայն, որ պիտի առնուի հաւաքիչներու երաշխաւորներէն։

Թուրք թերթը կ'ըսէ թէ այդ գողութիւնի մասին եղած զրոյցները չափազանցուած էին, և թէ քննիչ յանձնաժողովին կատարած քննութիւններէն հաստատուած է թէ արձանագրութեան տոմարները չպիտէն աւելի կանոնաւոր են ու պատմուած գողութիւններուն հետքը անգամ չի տեսնուիր. 14 հազար զրշի բացը հետեւանքը եղած է քանի մը հաւաքիչ պաշտօնեաներու անկանոն ընթացքին։ Տեղի ունեցած զրոյցները վրէժխնդրութեան կը վերագրուին։

ՌՈՒՍ ՁՕՐԱՎԱՐ Պ. Զէզէման երէկ գիշեր Վիէննա ուղեւորեցաւ։

ՀԱՄԻՏԻՑԻ ՀԻԻԱՆԴԱՆՈՅԸ. — Վեհ. Սուլթանը հրամայեց որ Շիլլիի Համիտիէ հիւանդանոցը աւելի ընդարձակ շինուի։

ԱՐԻՒԵԼՅԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐՈՒ Բ. մասին գոմիսէր հանգուցեալ Գուբէր էֆ.ի կնոջը և աղջկան 830 զրշ. ամսաթոշակ յատկացուեցաւ։

ԸՄՊԵԼԻ ՁՈՒՐ.—Բէսկիմ գաւառակին Էրսիս գիւղաքաղաքին ջուրերը չմնալու ստիպեն աւրուած ըլլալով. մէկ ժամ հեռու տեղէ մը անուշ ջուր բերելու համար խող-վակներ դրուեցան։

ՀՆՈՒԹԻՒՆ —Նոսկին Բրիէն քաղաքին (Իպսիլի նահանգ) աւերակներուն մօտ կատարուած պեղումներու միջոցին ամբողջ քաղաք մը երեւան ելաւ, կանոնաւոր փողոցներով, հրապարակներով, անհատական ու հանրային մեծ շէնքերով։ Բրիէնի մէջէ որ առաջին անգամ կը տեսնուին ուղղանկիւնաձեւ փողոցներ, խանութներ, կամարներ, ծառուղիներ, շուկաներ, թատրոն եւն։ Աթենասի տաճարին հարաւային կողմը գտնուեցաւ քաղաքին շուկան, սիներով շրջապատուած։ Քաղաքին թատրոնն ալ անաղարտ մնացած է իր եզական բեմովը։

ԿԱՊԵՐՏԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. — Կեռարիոյ մէջ կապերտագործութիւնը օր ըստ օրէ կը յառաջդիմէ. մինչեւ ցարդ 4 հազար աւելի մետաքսէ կապերտի գործասղաներ կան։

Պ. ՍՎԼԹՕՎԻՒԹ ԵՒԹԻՄ Իւսկիւպի սերպական փոխ հիւպատոս անուանուեցաւ։

ԹՈՒՐԲԵՐԼԻ ԼԵԶՈՒՆ.—Թ. Հաֆէզ կըսէ թէ Հնդկաստանի իսլամական գլխաւոր դպրոցներուն մէջ թուրքերէնին նախապատուութիւն պիտի տրուի։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.— Եպիրոսի մէջ (Յունաստան) երկրաշարժի ուժգին ցնցումներ տեղի կունենան։

—Նանեայէն կ'իմացնեն թէ հանգին մէջ երկրաշարժի զօրաւոր ցնցումներ զգացուեցան։

ՁԻՖԹԷԼԻՐԻ արքունի ագարակէն երէկ 190 զոյգ ձի Պ լիս բերուելով Տաւուտ փաշայի զօրանոցը ղրկուեցան։

ՍԱՄՍՈՆԻ մաքսատունը պիտի վերաշինուի։

ԱՆՏՈՒՈՒԻ նահանգներուն ընդհ. քնիչ Շաքիր փաշա Ամասիա հասեր է։

ՍՊԱՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ հաշուին գնուած ձիերէն մաս մը երէկ Պոլիս հասաւ։

ՍԹՈՒՌՀՈԼՄԻ օսմ. դեսպանը Շերիֆ փաշա այսօր պաշտօնատեղին գ'ուղեւորի Բէօսթէնէի ճամբով։ Դեսպանը Օսկար թագաւորին պիտի ներկայանայ յունիս 30ին։

ՊԱՃԱՐԱԽՏ.— Զաթալճայի Գայաճըզ և Բէսթանէ գիւղերը տարածուած ըլլալով պաճարախտը, անասնաբոյժներ ըլլալ կուգեցան, անմիջապէս առաջքը առնելու համար այդ ախտին։ Սամանը գիւղին արջառներուն մէջ ալ տեսակ մը հիւանդութիւն ծագած է։

ՀԱՅԿԵՐՈՅԹ.—Ռուսիոյ դեսպանը Պ. Զինովիէֆ, դեսպանատան պաշտօնեաները և Բոլէիպ պահականաւին սպաները նախընթաց օր Զէրնոմորէդ պահականաւին մէջ ներկայ եղան հայկերոյթի մը, զոր նաւին կամանատարը տուաւ։

ՄԱՐԻԶԱ գետին ջուրերը քաշուեր են։

ՀԵԼԼԷՆ ՀԻԻՊԱՏՈՍՆԵՐԸ.— Յունաստանի կառավարութիւնը Սելանիկի և Մանաստիրի հելլէնական հիւպատոսութեանց մասին բարեփոխումներ պիտի ընէ։ Մանասթիրի հիւպատոսութիւնը ընդհ. հիւպատոսութեան և էլասոնայի փոխ-հիւպատոսութիւնը հիւպատոսութեան պիտի վերածուի։

ԿԱՅԾԱԿՆԱՀԱՐ.—Կիւմիւշ հաճի քէօյի Սրբատէրէ գիւղին մէջ, տան մը վրայ կայծակ իյնալով, երկու կին եւ երկու տղայ կայծակնահար եղան ու մեռան։

Պ. Պէկկէրի.— Վեհ. Սուլթանը Գ. կարգի մեճիտիէ պատուանշան շնորհեց ռուս շոգենաւային ընկերութեան Եգիպտի գործակալ եւ ռուսական թերթերու Քաթիպի Պ. Ժորժ Պէկկէրիի։

ԼԱՀՈՐԻ (Հնդկաստան) մէջ Համիտիէ անունով իսլամական վարժարան մը պիտի բացուի։

ՀԵԼԼԷՆԱԿԱՆ դեսպանատան քարտուղար Պ. Զոլոթոսթայի քոյրը մեռաւ Ա. թէնքի մէջ։

ԱՆՏԷՐ ՄԱԿՈՅԻ ՄԸ.— Երէկ առտու կղզիներէն եկած անղեկ մակոյկ մը գտնուեցաւ Նաւահանգստին մէջ, մակոյկին մէջ մարդ չկար։ Անտէր մակոյկը նաւահանգստի վարչութեան յանձնուեցաւ։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.—Նախընթաց գիշեր Միխալ անուն մարդ մը հինգ հատ ոսկի մանի գողցաւ, Թուհթագալէ ոսկերիչ Սթավրիի խանութէն, ուր զբօսնելու հրաւիրած էր զինքը խանութին պահապանը Վասիլ։ Գողը ձերբակալուեցաւ։

ՍՅՍ ԻՐԻԿՈՒՆ յոյներուն աթէշ կէճէսի է։

ՓՈՓՈՐԻՒ.—Մայիս 13ին գիշերը Ամբարայի մէջ, փոփորիկ ծագելով, Տիգրիսի եզերքը շրջս նաւ և 14 նաւակներ ընկղմեցան։ Անձի կորուստ չկայ։

ՍԿՈՊ ԳԱՅՈՒ —Գէէտի Լիսենէի տնօրէն Պ. Պլանշընէ կնոջը հետ երէկ Բարիզ գնաց։

ԱՆՁՐԻԷ.— Երէկ առտու, ժամը 11ին ատենները կզկիներու կողմը յորդ անձրև տեղաց։

ԴԻԱԿ.— Երէկ առտու Ղալաթիոյ քարտիզ առչիէն Խոյիմ անուն Հրեայի մը դիակը գտնուեցաւ։

ՀԱԴՈՒՍՏԻ ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ

ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ ԶԱՓԻ ՎՐԱՑ

Գ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ Ռ. ՄԱՂԱԲԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Կ. Պոլիս, Սոլոնի համամ Թոփքանէ խան

Ա. յարկ թիւ 18, 20, 22, 24 վաճառատունները.

Մթերանոցիս մէջ եղանակին յարմար ամէն տեսակ նորաձեւութեամբ պատրաստուած հագուստներ և կերպասներ կը գտնուին, ածան, տոկուն, լաւ ու ճաշակաւոր, որոնք Եւրոպայի մէջ պատրաստուած հագուստներէն աւելի նուրբ և ազնիւ ըլլալով ուրիշ վաճառատուններէ 20 առ % պակաս և գոհացուցիչ են։

Կը խնդրուի արդէն հաստատութենէն որ հաճին մեր վաճառատունը այցելել և ստուգել որ Պոլսոյ և Ղալաթիոյ տուներուն հետ մրցելու վիճակին մէջ է։

Կանանց համար չոփէներներ ալ կը գտնուին։ Կիրակի օրերը բաց է։

23 ԳԻՆ ՈՐՈՇ 28—150

ԱԳԱՀՎԱԴՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ՀՐԵՒԻ ԴԷՄ

«ՄԱՆՉԷՍԹԸՐ»

Հաստատուած 1824ին

Ընկերութեան գլխաւոր Բիւրօ-Մերմի Մանչէսթըր

Դրամագլուխ և պահեստի գումար 2,601,891 անգլ. ոսկի

Ստորագրեալը պատիւ ունի ծանուցանելու հասարակութեան թէ «Մանչէսթըր» հրդեհի ապահովագրական ընկերութիւնը իրեն գործակալ նշանակած է փաստաբան Պ. Ֆրէտերիք Լ. Վան Այխսթորֆը, որուն գրասենեակը կը գտնուի Անէնխան, թիւ 19, Ղալաթիա։

Մանչէսթըր — Տէօրէն
15 Յունիս 1898 — ՈՒԻԼԵԱՄ ԼԷՎԻՍ
77 — 4—10

Կ. ՊՈԼՍՈՅ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

ԱՐՄՏԻՒՐ.— Յորենի.— Վերջացող շաբթուան մէջ հասաւ 10,000 քիլօ կակուղ ցորեն Անատոլուի կանապան տեղերէն, և 1,000 քիլօ Ռումելիէն։ Գիներն են վերոյիշեալ վար, 18-19 Սամսոնի, 8 Սինոպի, 4 Էնկիւրիի և Գոնեայի ճերմակ և 8 զուրուշ խառն տեսակները։ Կարծր ցորենէն հասաւ 4000 քիլօ և ծախուեցաւ օրան 41-41½ փարայ։ Հանար.— Վաճառում չի կայ։ Եգիպտացորեն.— Վաճառում չի կայ։ Գարի.— 7000 քիլօ ծախուեցաւ Դանուբի տեսակէն, քիլէն 9-9¼ զրշ.։ Վարսակ. — Վաճառում չի կայ։ Բուշնակեր.—Վաճառում չի կայ։ Սուսամ.— Վաճառում չի կայ։ Լուբիա.— Վաճառում չի կայ. գիները իսկած են։

ԱԼԻՒՐ.—1,500 պարկ հասաւ Սամսունի տեսակէն, պարկը 73-83 զրշ.ի 500 պարկ Վառնայի տեսակէն, պարկը 84-86 զրշ.ի և 1,500 պարկ Օտէսայի տեսակէն, պարկը 100-115 զրշ.ի։

ԴԱՂԹԱՐԵՐԻ.—Շաֆար.— Թրիէսթէէն հասաւ 4,300 պարկ, 200 պարկ փոչիներ։ Ծախուեցան 4,300 պարկ Թրիէսթէի տեսակէն, կենդիները 84-90 զրշ.ի, 200 պարկ փոչիները, և 1000 պարկ ռուսական, 78½-79 զրուշի։ Խանուկ.— Վաճառում չի կայ։ Բրինձ.—Հասած են 1,250 պարկ Իռանկուն, պարկը 115 զրշ.ի, և 100 պարկ բիրզոն, պարկը 46 ֆրանքի։ Պըլպեղ.—Առուծախ չի կայ։ Սիպեռիական կարագ.— Թականրօքի տեսակէն վրայ քիչ մը գործ եղաւ օրան 11 զուրուշէն։ Մոմ.— 500 սնտուկ Արօլյոն հասաւ, սնտուկը 46 զրուշի։ Բարիւղ.— Թրանսիթի ընթացքով գործառնութիւններ, սնտուկը 17 զրշ.էն. ռուսականին սնտուկը 21 զրշ. ոսկեդրամ կ'արժէ մեր հրապարակին վրայ։

ԱԼԷՊՈՅ.—Շարմուան մէջ հասան և ծախուեցան 23 տակառ Ուլասոփքա, օրան 31-32½ի, 33 տակառ Թէրէ ծինաքօ, օրան 32-34ի։

ՀԱՆԲԱՆՈՒԻ.— Անկարեւոր գործառնութիւններ։ Բարտիքին թօնոն կ'արժէ 28-30 շիլին, Նիւքասթիլը 24-26 շիլին և Սկովտիականինը 20½-23 շիլին։

ՄԱՆԻՖԵՍԹՈՒՐԻ.—Բաւական կարեւոր գործեր։

ԱՐՏԱՇՈՒՆԵԼԻՔ ՆԻՒԹԵՐ.— Թիֆլիս.—300 հակ ծախուեցաւ, օրան 19-21 զրշ.ի։ Բուդ.—Գործ չեղաւ, ապրանքի պակասութենէն։ Բամպակ.— Անկարեւոր գործառնութիւններ։ Մեհամա.— Անկարեւոր գործառնութիւններ։ Կապերս.— Բաւական կարեւոր գործեր եղան եւրոպայի համար։ Աշխանա.— 5 սնտուկ ծախուեցաւ Քարաշխարի տեսակէն, օրան 150 զուրուշի։ Դեղին մեղրամում.— Վաճառում չի կայ։ Ձեհիրի.— Քիչ մը առուծախ եղաւ։ Բայսէրիի տեսակին օրան կարժէ 3 զրշ.էն կիսիբրիկինը 80-85 բր. և Զիլէ, Թոգատ, Զորումի տեսակներուն օրան 2-2¼ զուրուշի։ Գրանսար.—Վաճառում չի կայ. հրապարակը հաստատուն է. Մուսուլի սեւին օրան 5 զրշ. կ'արժէ, ճերմակինը 6½ զրշ։ Մարբ —Վաճառում չիկայ. օրան 6-14 զրշ. կ'արժէ։ Ընկոյզ.—Վաճառում չի կայ. օրան 45 50 փր. կ'արժէ։ Կապլին։—Վաճառում չի կայ։ Պտուղ.— Հրապարակին վրայ գործ չեղաւ։

«ԼԱՒ Է ԼՈՂԱՎ ԾՈՎՈՒ ՄԷՋ ՔԱՆ ԹԷ ՊԱՐՏԻՒ ՄԷՋ»

Հաստատուած 1868ին

Հաստատուած 1868ին

Մեծանուն երգիծաբան Ց. Ց. Պարոնեանի քարոզած այս վարդապետութեան հետեւիլ փափաքողները թող դիմեն

ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐՏԻՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻՈՅ վաճառատունը, 206—29, Մշոմպոլ ԵԷԷ. Զարէյ, Մահմուտ Փաշա ուր պիտի գտնեն ամէն տեսակ բաղնիքի խաւլու, պուրնուզ. փէշտիմալ, անձեռոց, ալն։

Այս վաճառատան մէջ կը գտնուին նաեւ մետաքս ֆէրմա, թաշկինակ, պլուբիմէրք, էշարբ, մէկճիր պէգի, մետաքս ու ոսկեթել ասեղնագործութիւններ և օ. ժիտի համար մասնաւոր խաւլուներ։

81 — 1—20

ՏՈՒԹԼՕՈ ՀԱՐՄԱՆՏԱՍ

Կը ծանուցանէ թէ, հինցած և նոր սկսած ջերմամիզութիւնը և անկից առաջ եկած ամէն կարգի հիւանդութիւնները, բոլորովին նոր մեթոտով մը հինգ վեց օրուան մէջ կատարելապէս կը բժշկէ, առանց հիւանդին ցաւ զգացնելու. անոնք որ կը տարակուսին, բժշկուելէ վերջ կրնան վճարել բժշկութեան վարձը։ Հիւանդներն ամէն օր առաւօտէն մինչեւ իրիկուն կըրնան ներկայանալ Տոքթէօռին դարմանատունը, Ղալաթիա Սանտրգճիլար ճամբէսի, Դարագուշ օթէլին դիմաց, 97 թիւ լամպաճիի խանութին վերայի յարկը։

29 — 29—41

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396, Մեծ փողոց Բեբա, 396

Տեսնել 4ոդ Երեսը

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ

Հետեւեալ տեղեկութիւնները մեզ հաղորդուած են այս առաւօտ 2։ Յունիս։

Կ.ՊՈԼԻՍ.—Մանրաչափ 760.— Չերմաչափը 21 աստիճան։ Օդը ամպամած։

— Կես or, ժամը 4,20։

Կ. ՊՈԼԻՍԷՆ ԴՈՒՐՍ.—Չերմաչափը ցոյց կու տայ։

Բարիզ 12, Վիեննա 17, Բէռլսպուրկ 17, Վիեննա 18, Իզմիր 19, Վալօնա 24, Սելանիկ 25 Աթէնք 26, Պէյրութ 27, Ֆաս 31 աստ. զրոյնն վեր։

Սեւ Ծովուն վիճակը Քիլիայի մէջ.— Հանդարտ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	24	34
Ամէնէն բարձր գին	»	24	38
Ամէնէն վար գին	»	24	33
Բումէլիի երկթ. զոց.	Ֆր.	110	12
Ամէնէն բարձր գին	»	110	75
Ամէնէն վար գին	»	110	12

ԲԱՑՈՒՄ 23 Յունիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Բ. Կ.	24	31½
Բումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	110	—
Օսմանկէ		411	—
Ռէժի		292	—
Օսմ. Պանքա		12	25
Բուէտի Ժէնէրալ Օթթմ.		8	24
Երկրագործական Պանքա		7	30
Մօս. Օթ. Շանժ է Վալէօռ	Ա. Ո.	3	13
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	25
Թրամուէյ բաժնեթ.		775	—
» Ժուիսանս		390	—
»

ԻԼԱՆ ՊԱՊԸ ՍԼԷՊԱՄԷԼԻՐ

Մանասթիրտա պուլբան ճիւնու